

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

ГОДИНА
XXIV
БРОЈ
853
4. V 1968.

1
ДИНАР
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

СЛИКЕ КОЈЕ ТРЧЕ

Први покушаји да се добију „живе слике“ учињени су још у 18. и 19. веку. Француски физиолог Етијен Мареј изумео је 1862. године, како је у то време забележено, „употребљив метод за фотографисање покрета и кретања“. Његов проналазак звао се „фотографска пушка“.

Значајан допринос за настајање филма био је Едисон, „кинетограф“ помоћу којег се за један секунд могло снимити 46 слика. Уз то Едисон је конструисао и „апарат за гледање“ назван „кинетоскоп“. Додуше, овај апарат дозвољавао је да само једна особа (кроз мали отвор за гледање) посматра живе слике. Своје „филмове“ Едисон није снимао као Мареј на папирним тракама, већ на целулоидној траци коју је пронашао Џорџ Истман.

(Наставак на страни 27)

НАЈ! НАЈ! НАЈ!

УЧЕНИЦИ! Наш занимљив конкурс се наставља. Опишите нам свог учитеља (учитељицу), наставника или професора кога највише волите. Сваке недеље објавићемо писмо једног ученика који буде доказао да је његов професор, наставник или учитељ најбољи, али не само у школи већ и у животу уопште. Испричајте нам који вас је догађај, његов поступак или гест уверио да је ваш наставник најбољи.

Ученици! Уз писмо о учитељу, наставнику или професору пошаљите нам и фотографију читавог вашег разреда на којој се добро види наставник о коме пишете. Обележите на фотографији и њега и себе (X) да се зна ко пише.

Другу нашу петицу и часовник с угравираном посветом добила је учитељица **Олга Гинић**.

О њој је њена ученица **Ана Вугделић**, ученица III Осн. шк. „Ђура Јакшић“, Ђуприја, која такође добија часовник, написала:

„Тешко је пронаћи најбољег учитеља, али мени се чини да је моја учитељица заиста најбоља. Она се зове Олга Гинић. Млада је и лепа. Лепо пева и пише. А нарочито лепо црта. Кад нацрта вука, чини нам се да ће сићи са табле. Мајка је двоје деце. У разреду је увек ведро и весело. Радује се нашем успеху, а зна да буде тужна кад је неко болестан. Сву децу воли подједнако. Зато је сви волимо.

Ја никад нећу заборавити тренутак кад је нежно миловала једну девојчицу која је имала високу температуру.

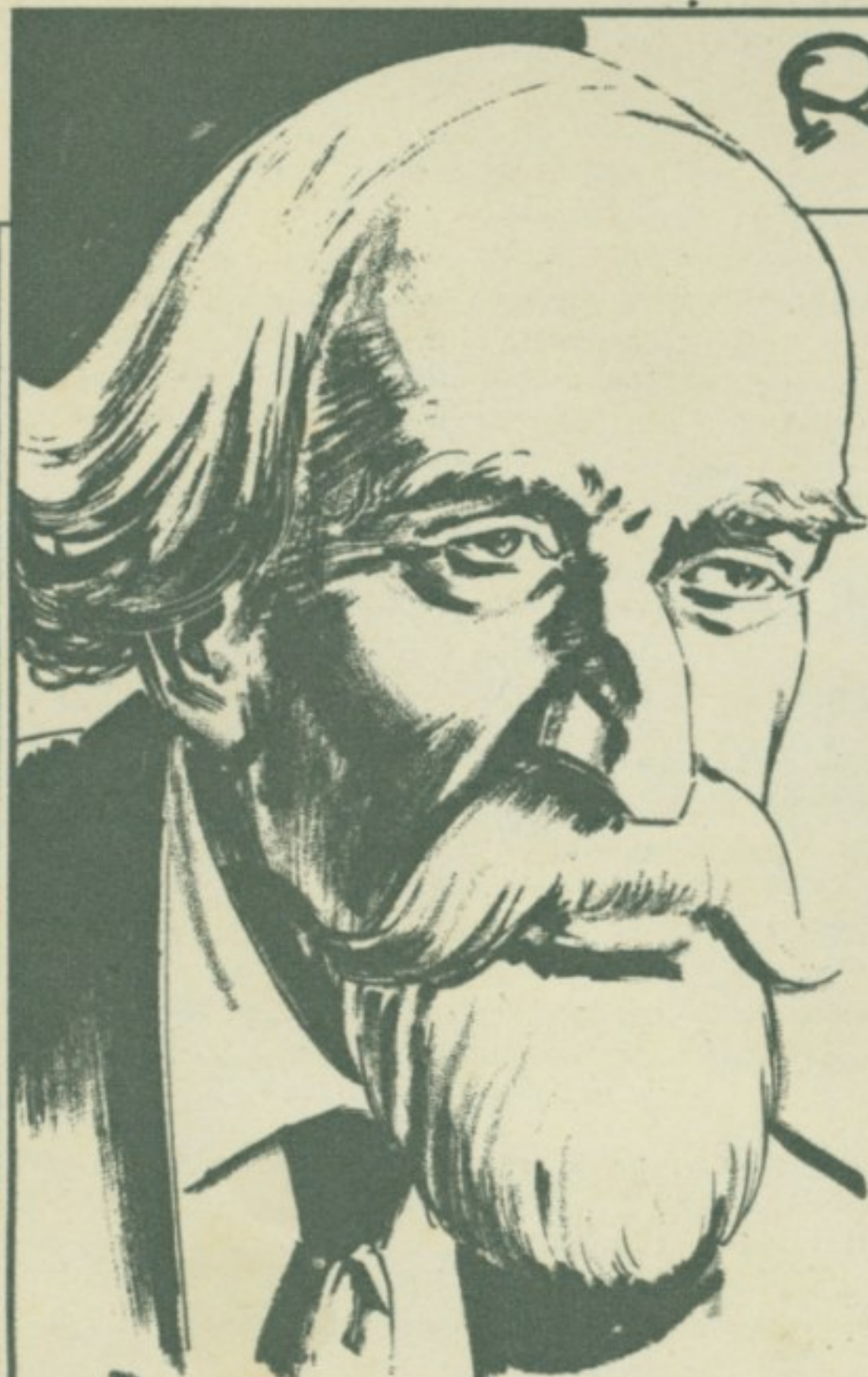
Чини ми се да су то биле најнежније руке на свету. Можда нежније и од мајчиних. А очи су јој биле забринуте. Тог момента сам пожелела да и ја будем болесна само да будем уз њу.

Није таква само у разреду него и у животу. У то сам се уверила кад смо били на излету у Београду. Међу нама је било једно сиромашно дете. Плашећи се да нема довољно хране она му је још од куће понела и дала. Тог момента сам помислила: она је најбоља жена на свету.

Још пуно бих писала о њој али не знам лепе речи којима бих је украсила.

НЕМА РЕЧИ КОЈИМ БИХ ЈЕ УКРАСИЛА

Ја, Денис, одлучио сам да се малчице одморим. И мени је празник, није само вама. Свој салон отворићу опет у идућем броју. До виђења!

КЛАС ГРОТ (1819-1899)

БИО ЈЕ ПРОФЕСОР УНИВЕРЗИТЕТА У КИЛУ (НЕМАЧКА) 33 ГОДИНЕ А НИКАД НИЈЕ ОДРЖАО НИЈЕДНО ПРЕДАВАЊЕ. ОН ЈЕ ПРИПРЕМАО И ОГЛАШАВАО СВОЈА ПРЕДАВАЊА, АЛИ НИКАД НИЈЕДАН СТУДЕНТ НИЈЕ ДОШАО ДА ГА СЛУША.

ЕПИТАФ

НА ГРОБУ
Ф. ВАЈТА КОЈИ
ЈЕ УМРО У
93. ГОДИНИ
У МИДЛБЕРИЈУ.
(САД)

САВЕТ ДРУГИМА
ДАЈЕМ ЕВО ОВДЕ:
ДА НЕ ОСТАНУ
НЕОЖЕЊЕНИ
БЕКАРИ КАО
ШТО САМ ЈА
ЖИВЕО.

Ripley's

ВЕРОВАТИ ИЛИ НЕ! АРМИЈА ФАНТОМА СПАСЛА ГРАД

ГЕНЕРАЛ ДИ БЕЛЕЈ СПАСАО ЈЕ ОПОКОЛЕНИ ГРАД ЛАНДРЕСИ (ФРАНЦУСКА) ПРИВЕЗАВШИ 600 ВРЕКА С БРАШНОМ НА 600 КОЊА. НА ВРЕКЕ ЈЕ СТАВИО ШЛЕМОВЕ, НАОРУЖАО ИХ КОПЉИМА И МАЧЕВИМА ПА ЈЕ ЗАТИМ, НОКУ, ПОТЕРАО КОЊЕ ПРЕМА НЕПРИЈАТЕЉУ. ВРЕКЕ СУ ИЗГЛЕДАЛЕ КАО ЦИНОВИ НА КОЈИМА И ТОЛИКО СУ УПЛАШИЛИ НЕПРИЈАТЕЉСКЕ ВОЈНИКЕ ДА СУ ПОБЕГЛИ. (1543)

ПОКРЕТНЕ КОЛИБЕ

НЕКИХ АФРИЧКИХ ПЛЕМЕНА НАЦИЊЕНЕ СУ ОД ДВОСТРУКИХ СЛАМАРИЦА СЛИЧНИХ ВЕЛИКИМ НАПУЊЕНИМ БИСАГАМА.

Крађа

СТРУКА
ГЕРАНИЈУМА
КАЖЊАВАНА
ЈЕ НЕКАД
У
ЕНГЛЕСКОЈ
СА
5 ГОДИНА
ЗАТВОРА.

Анели пингвини

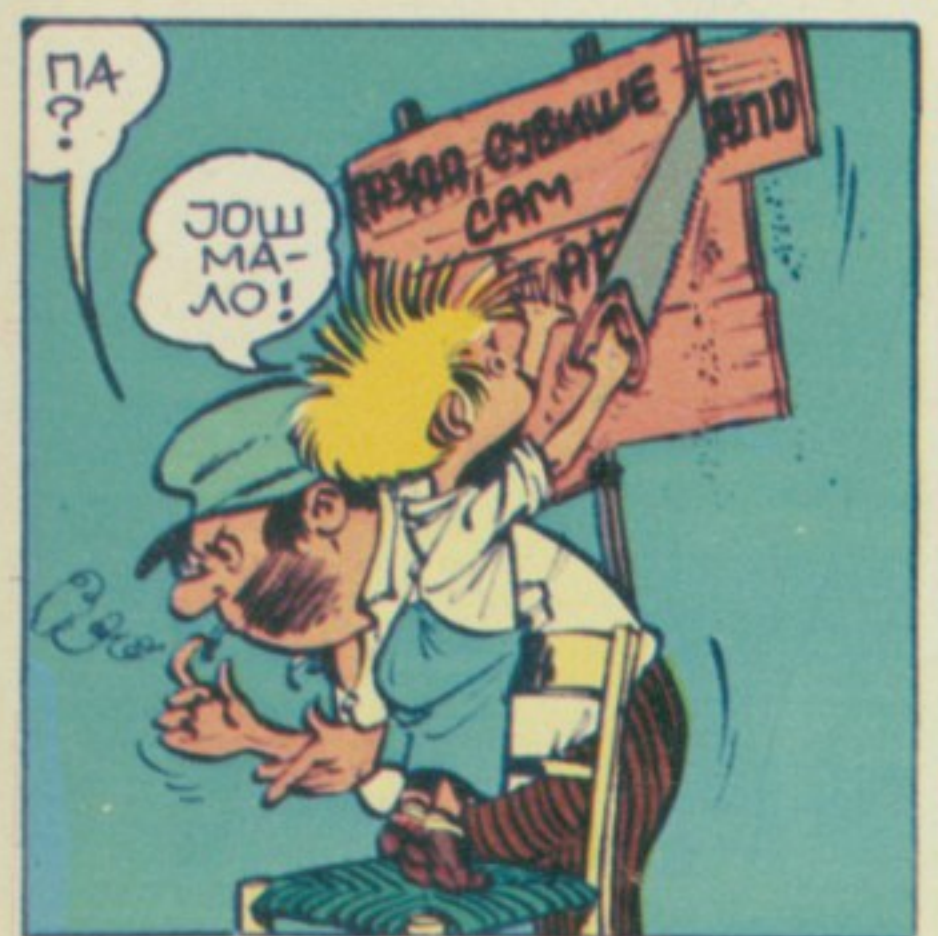
ПИЈУ 11 МЕСЕЦИ У ГОДИНИ ИСКЉУЧИВО СЛАНУ ВОДУ. САМО МЕСЕЦ ДАНА, У ДОБА УДВАРАЊА, УМЕСТО ВОДЕ ЈЕДУ АНТАРКТИЧКИ СНЕГ.

ТАТОШ НА ЛЕТОВАЊУ

1 чишао сам
2 чишам...

Поставили смо им само два питања: коју су књигу највише волели у детињству и шта сад читају.

БОРБЕ Сп. РАДОЈИЧИЋ, академик: Када сам имао осам година, пред први светски рат, нашао сам у очевој библиотеци драме Буре Јакшића, у издању панчевачког „Напретка“. Читао сам их с највећим одушевљењем, скривен од свих у кући. Избио је рат, дошло је бомбардовање Београда, и ја сам се с оцем, мајком и целом породицом нашао у Крушевцу. Од старијих, кад су први пут отишли да обиђу кућу у Београду, тражио сам да ми донесу Јакшићеве драме. Читао сам их са истим, старим одушевљењем. Највише ми се допадала „Јелисавета, кнегиња црногорска“, а затим „Сеоба Србаља“. После много година, од 1938. често сам писао о Јелисавети као историјској личности, о њеном мужу Ђурђу Црнојевићу и о штампарии Црнојевића. Из читања „Сеобе Србаља“ остала ми је у сећању „Бојка“, прадомовина Срба кад су живели с оне стране Карпата. Сада се спремам да о њој напишем расправу. Желим да покажем да се „Бојка“ звала нешто другачије, да се погрешка у облику назива увукла у текст Константина Порфириогенета, византијског цара-писца (905–959), код којег је забележено прво казивање о нашој прошлости.

Недавно сам на једно путовање понео Летопис Попа Дукљанина. Њега сам ко зна по који пут читао и проучавао. То је најстарији југословенски и балкански спис. Потиче из друге половине XII века. Дукљанином се бавим већ дужи низ година. Писао сам о њему у више махова код нас и на страни и писаћу још ко зна колико пута, много опширније. Доказујем да је тај наш драгоцени спис саставио архиепископ Барски Гргур из Задра. Гргур је желео да Дукља, краљевство Словена из јужног дела Далмације (у старом значењу тог назива), наследи међународно признато краљевство Словена из северног дела Далмације, из Хрватске, која се почетком XII века спојила с Угарском. У Дукљаниновом спису налази се извод из југословенске шансон де жест о дукљанском кнезу Владимиру и његовој љубави са Косаром, кнезом македонског цара Самуила.

ДРАГАН ОЦОКОЉИЋ, глумац Народног позоришта: Кад сам као сасвим мали почео да сричем слова, омиљена литература биле су сликовнице са сценама из наше давне прошлости, из доба херојских средњовековних витезова. Одушевљење за те јунаке задржало се и до дан-дanas, те с времена на време опет погледам те изгледе од година сликовнице. Живот и подвизи наших старих ратника, њихов патриотизам и самопрегор оплеменењу човека те кроз свој живот он покушава да следи те светле примере поштења и правичности.

Данас, у ретким тренуцима одмора, јер живот за уметност захтева читаву личност, уграбим покатак да прегледам поново и опет поново дивне редове Достојевског.

**Др ТАТОМИР
АНЂЕЛИЋ:**

НЕБО И ЗВЕЗДЕ НАДОХВАТ

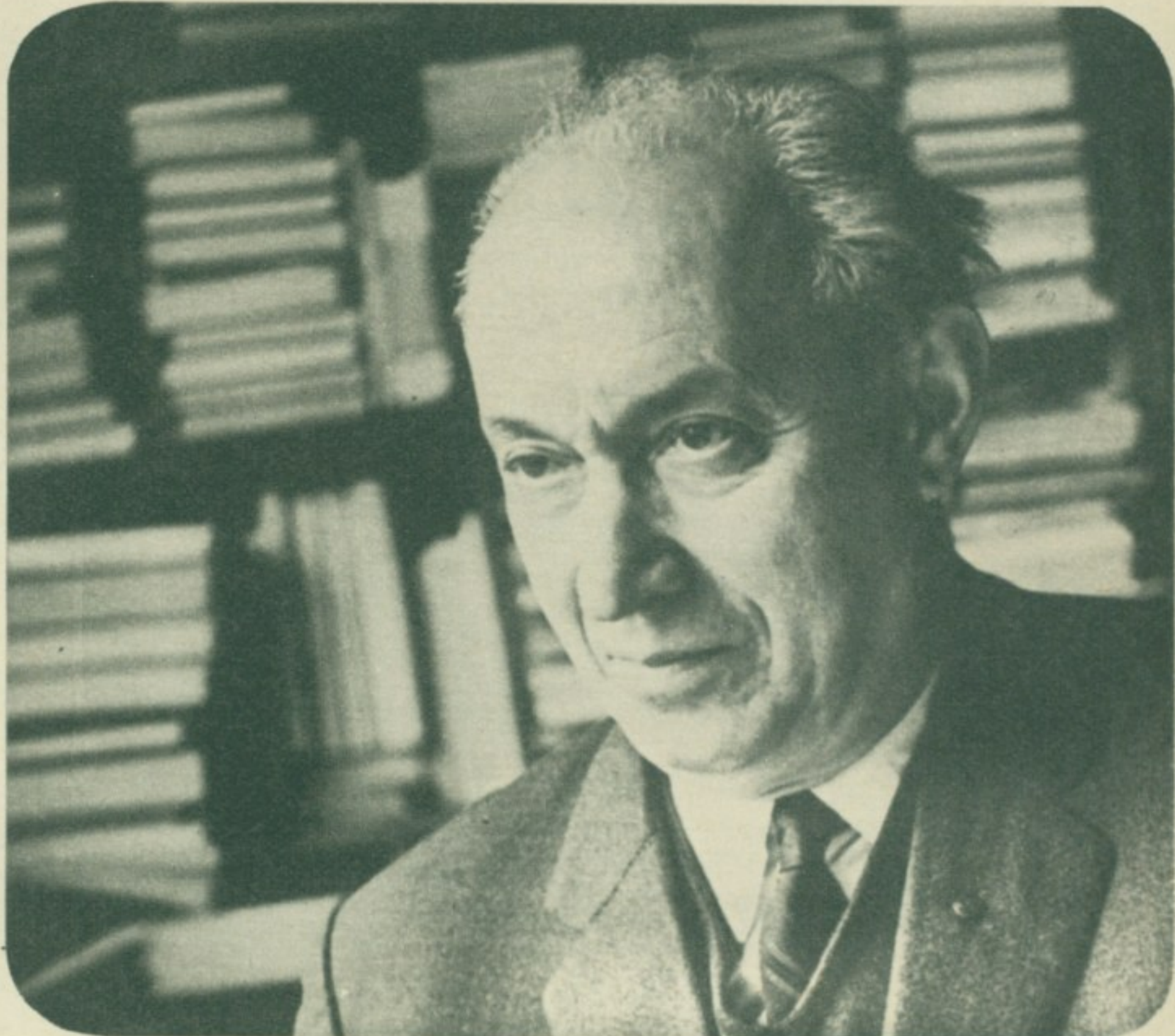
Ако бих се поново морао вратити у детињство, учинио бих то под једним условом: да оно буде исто онакво какво је и било. О томе ћу вам касније говорити. Жао ми је што немам слику на којој сам само ја. Али, не мари. Остала ми је ова породична. Са бабом, дедом, мамом, татом и сестрама. Онда је био обичај да се цела породица слика. А искрено да вам кажем није било ни фотографа. Можете замислити како је то било кад сам тек у 16. години видео воз!

Кад бих опет био мали, волео бих природу, као што је уосталом и сада волим. Та љубав толико је јака у мени да бих се радо опет вратио у детињство. Јер, оно је везано за брда, ливаде, шуме, потоке. Сад ћете ме запитати да ли бих опет изабрао позив научника — професора теоријске механике и математике.

— Наравно! И одмах ћу вам објаснити због чега. У најранијем детињству био сам у стању да научим и најдужу песму напамет. Имао сам, без претеривања, изванредно памћење. То се показало и касније када сам као гимназијалац успевао да решим и најтеже проблеме из математике и физике. Ту сам увек био први. Но, немојте мислити да сам одмах дошао на тај пут. Дуго и дуго сам размишљао о своме позиву. Покушавао сам да се бавим и сликањем и музиком и спортом, али узалуд. Сећам се једном док сам

учио школу у Чачку, наша дружина играла је фудбал. Мене су изабрали за бека. Али, авај! Сви су ме пролазили и давали голове! Деда ми је саветовао да постанем правник, али био сам сигуран да то није позив за мене. Како сам имао жељу да будем први, а морам признати да сам честољубив, то сам изабрао науку. Сада сам и председник Југословенског астронаутичког и ракетног друштва. Сигурно је да многа деца сањају да постану пилоти ракета, или конструктори. Плаво небо и звезде, надихват. Њима морам одмах објаснити: астронаутика је наука састављена из низа грана технике и научних дисциплина. На пример, избацивање сателита не може се замислити без математике, физике, хемије, биологије, медицине, па чак и правних наука. Ала је то компликовано — рећи ћете. Па ипак, ако то волите и ако вас то занима неће бити тешко. Верујте ми на реч.

Морам вам рећи још једну ствар: силно сам желео да будем прецизни механичар. Али, како сам као дечак орао и копао руке су ми постале као дрвене. Нисам био спретан да провлачим оне танке жице и да с лакоћом стежем шрафчиће... исто као што нисам умео да играм фудбал... Ето, тако је то с мојим позивом.

А КАД САМ БИО МАЛИ...

А сада да вам кажем и нешто о детињству. Наравно, као и свако било је врло узбудљиво. Двориште у коме сам одрастао било је стрмо, све је било природно и дивље. Мада ми је отац био писмен (мајка ми је била неписмена), имали смо мало књига. Нисмо били сиромашни, али су моје играчке биле животиње. Највише сам волео народне песме. Сестре су ми их читале и ја сам памтио. Не знам зашто, али на мене је најтрајнији утисак оставила „Женидба

цара Душана“. Почео сам, дакле, под утицајем народне поезије а не стрипова и телевизије! Почео сам са „ниским грана“ да бих био ово што сам данас. Развој замашан, отприлике онакв какав одговара и развоју нашег народа.

Велики догађај, у мом детињству био је видети убијеног вука, лисицу, јазавца. Сећам се нарочито једног догађаја из детињства: као мали ишао сам са мајком на славу рођацима у Остру. (Рођен сам у селу Бечању између Чачка

и Крагујевца.) При повратку пред вече, које у зиму долази тако брзо, мајка ме пожуријала да што пре прођемо кроз Островачку јаругу. Та је шума далеко од насеља, па да нас тамо не затекне мрак. Ту је било вукова, али не оних из бајки, већ правих. Док смо журили, одједном испред нас искочи лисица. Препадом се. А она је ишла мирно, није нас ни погледала.

Друго што сам запамтио, а то сигурно и ви волите, то су дуге зимске вечери и приче које нам је отац приповедао. Говорио нам је о прецима који су се доселили у Карађорђево доба из Херцеговине, Санџака и Црне Горе. Волео сам да слушам о браћи Нешу и Јевту који су погинули у боју на Љубићу. Како су они били храбри, само да знате! Казивао нам је о учешћу мога деде у српско-турском рату (оном првом 1876. године) и боју на Горњем Адровцу, тамо где је, изгледа, погинуо Алексеј Вронски. Њега сигурно познајете из Толстојеве књиге „Ана Карењина“.

Моје школовање прекинуо је први светски рат. Он ми је такође остао у тврдом сећању, као и онај други, као и све несреће које такви догађаји доносе са собом. Отац ми је био у рату и остали су ми у сећању писма и карте који су стизали од војника из Драча, испод Једрена. Ми деца, која смо ишла у школу, писали смо писма мајкама и сестрама чији су мужевни очеви и браћа били у рату.

Детињство ми је прошло, као што видите, у напорном раду. Није било забаве и разоноде. За време средњег школовања био сам два пута у биоскопу и видео једну аматерску позоришну представу коју су изводили ђаци. Али, имам једну велику радост, коју морам да вам испричам:

1910. године имао сам задовољство да видим чувену Халејеву комету!

ДАН КАДА САМ ПРЕСТАО ДА БУДЕМ РОБ

Увек ћу се сећати дана кад сам први пут покушао да побегнем. Није ми пошло за руком и ја сам морао да робујем још неколико година. Али ја сам имао храброст, храброст бегунца која ме никад није напустила. А своје намере нисам никоме поверавао, па ме нико није могао ни одати. Мислио сам само на то: идеја о бекству ме није напустила ни тренутка, прогањала ме је, мучила.

Стари Црнци нису ни помишљали на бекство. Жене још мање. Мало је било бегунаца. Људи су се плашили шуме. Говорили су: свако ко побегне, мора бити поново ухваћен. Али ја сам знао да ми у шуми не може бити теже него на пољу мог господара.

Једног дана почео сам да мотрим на надзорника. Мислим да је био Шпанац. Сећам се да никад није скидао шешир и још се боље сећам удараца његовог бича; један је био довољан да згули кожу с леђа. У мени је све кипело од мржње и беса. Завиждао сам му са растојања. Он је почео да се осврће и када ми се окренуо леђима бацио сам му камен на главу. Знао сам да га је погодио, јер је почео да виче да ме треба ухватити, али ја сам већ журно ка шуми.

Неколико дана пешачио сам ни сам не знајући куда. Никад раније нисам ни крочио с плантаже. Сећам се: дошао сам близу једне фарме код Сикванеје. Ноге су ми биле у пливковима, морао сам да се одморим. Сакупио сам лишће и направио лежај под једним дрветом. Ту сам остао четири-пет дана. Било је довољно да чујем људски глас, па да као гоњена звер побегнем у честар. Коса ми се дизала на глави од помисли да би ме могли ухватити. Да опет будем роб. Не, никад. То је нешто понижавајуће, срамно.

Живот у пећини

Онда сам се сетио да се сакријем у једну пећину. У њој сам проживео годину и по дана. Склонио сам се у њу, јер ме је било страх да ће ме неко једног дана угледати ако наставим да лутам шумом. Постојао је још један разлог што сам ту остао: крај пећине се налазила вода на коју је долазила стока. Тако сам лако себи обезбеђивао храну. Сваке недеље испекао бих себи једно прасе.

Пећина је била велика и мрачна. Налазила се у близини села Ремедијос. Ипак, било је опасно живети у њој јер је имала само један улаз. Због тога сам увек боравио у близини отвора, мада су се крај њега купиле змије. Бранио сам се од њих ватром, али због њих ни данас не волим да видим змију. Унутра, дубље, пећина је била још мрачнија, више је личила на кућу, али је била препуна слепих мишева. Животарио сам у пећинском мраку. А волео сам шуму.

И после годину и по дана вратио

Естебан Монтехо је веома стар — има 108 година. Недавно је у Лондону објављена његова књига „Одбегли роб“ у којој он описује свој живот. Преносимо из ње један занимљив одломак: опис догађаја који се пре више од 80 година одиграо на Куби, у време кад ропство још није било укинато.

сам се поново њој и дуго остао у шуми. Пазио сам да не ходам сувише бучно, да неко не угледа ватру коју сам палио. Да сам оставио неки траг за собом, ухватили би ме. Попео сам се и спустио низ толико брегова да су ми мишићи на рукама и ногама очврсли и били као од дрвета. А шуму сам све више волео. Понекад бих заборавио да сам бегунац и почео бих да завиждам. Тако сам првих дана растеривао сам себи страх. Стари Црнци кажу: завиждањем се терају зли духови. Али, бегунац не сме да завижди. За њим трагају бели људи са псима истренираним да лове Црнце. Кад бих зачуо лајање паса, скидао бих са себе одећу, јер када је човек наг пас не може ништа на нађуши и бежао бих што бих брже могао. Никада нисам волео псе, чак их ни данас не волим.

Уз кафу и цигарету

„Опрезна корњача носи своју кућу на леђима“. Тако сам чинио и ја. Хранио сам се разним вољкама и свињским месом. Ноћу бих се привукао неком обору и украо свињу.

Одувек сам познавао траве и то ми је добро дошло у шуми. Лечио сам се с њима. Лист дувана лечи уједе инсеката. Украо бих лист, добро га сажвакао и онда стављао на ујед и оток би нестајао. Често би ме болеле кости када је било хладно и ја сам се онда лечио цветом рузмарина. А када бих кашљао, узимао бих један велики бели лист, никада му нисам знао име, и стављао га на груди. Пуштао је неку течност која ме је загревала и ублажавала кашаљ.

Макау-дрво ми је обезбеђивало цигарете. Пушење ми је много значило у шуми. Касније сам оставио дукан. Пио сам и кафу коју сам правио од прженог лишћа гванине, а засладио бих је медом дивљих пчела. Најлепши напитај, који је бољи од многих лекова, правио сам од меда и изворске воде.

Заиста ми ништа није недостајало у шуми, ништа сем друштва. Волео сам шуму и чинило ми се, чак бих се могао заклети, да дрвеће говори својим говором — лишћем које сваки пут друкчије зашуми на ветру.

Нисам ништа радио само сам слушао птице и шум дрвећа и јео. Али, никад нисам ни реч проговорио с неким живим бићем.

Једног дана зачуо сам узбуђене и радосне узвике људи. Викали су: Слободни смо, слободни... али нисам им се прикључио. Мислио сам да је то можда лаж. Па ипак, приближио сам се плантажи и полако извирио из шуме.

Угледао сам једну жену са двоје деце у наручју. Викнуо сам је и када ми је пришла упитао сам је: „Јесте ли истина да нисмо више робови?“ Одговорила ми је: „Да, сине, сада смо слободни“. Изишао сам на пут и пошао да тражим неки месо.

КАПЕТАН Кејт

СПАСАВАЈУЋИ НАТАНА РОЈАЛА И ЊЕГОВУ ПОСАДУ,
„ПЕСМА ВЕТРА“ УМАЛО НИЈЕ ПАЛА У КЛОПКУ...

КАПЕТАНЕ МАРЕ!
ТО НИЈЕ ОБИЧАН
ТРГОВАЧКИ БРОД...
ОТКРИВАЈУ
ТОПОВЕ!

... А НАШИ
НЕСТРПЉИВИ ПРИЈАТЕЉИ
ОНЕМОГУЋАВАЈУ НАМ ДА
ПУЦАМО!

НА „ПЕСМИ ВЕТРА“ ...

ПАЛИ!!

КРМА ИМ ЈЕ
ОШТЕЋЕНА... НЕ МОГУ
ДА МАНЕВРИШУ!

ПУНИМ ЈЕДРИМА НАПРЕД!
МОРАМО ИМ УМАЊИ ПРЕ
НЕГО ШТО НАС ОШТЕЋЕНИ
БРОД „ОТКРИЈЕ“!

ХОЋЕМО
ЛИ ИХ
ГОНИТИ,
КАПЕТАНЕ?

НЕ! ТАКО
БРЗ ЈЕДРЕЊАК
НЕ МОЖЕМО
СТИЊИ! ИСПАЛИ
БИМО
СМЕШНИ!

АЛИ... ОНАЈ
АМЕРИЧКИ БРОД...
ЗАШТО ТОНЕ
ТАКО БРЗО?

САМИ
СУ ГА
ПОТОПИЛИ!

ЗАШТО БИ
ЈЕДАН ОФИЦИР
ПОТОПИО
СОПСТВЕНИ
БРОД?

ТО И НА-
МЕРАВАМ
ДА ОТКРИ-
ЈЕМ!

3-3
SMELLY

853

1

Сад је прави тренутак... уакари-мајмун се бацио на футролу, коју је фото-репортер оставио.

2

Радозналост га је потпуно обузела. Спретно okreће футролу апарата која је за њега велика као сандук.

**** Прилога ****

Али, опрезност — на то се никада не сме заборавити у џунгли. Са својим пленом мајмун се поново попео на дрво.

МАЈМУН

КРАДЉИВАЦ

За малог мајмуна уакари, чија је постојбина џунгла око реке Амазона, научници кажу да поседује висок ступањ интелигенције. Једна од његових најизразитијих особина је радозналост. Сваки припадник ове врсте мајмунског рода жели да се докопа новог и непознатог предмета који му се нађе на домак шапе.

У то је недавно имао прилику да се увери швајцарски фото-репортер Курт Северин. Док је снимао у чувеној „џунгли мајмуна“, резервати животиња недалеко од Мајамија,

у САД, у једном тренутку одложио је футролу са својом камером. Није ни слутио да један уакари мајмун будно прати с дрвета сваки његов покрет. И кад се указао погодан моменат, уакари је скочио с дрвета право на футролу. Почео је да је разгледа, затим спретно отворио, извадио апарат и стао њиме да барата као неки искусни фото-репортер. Али, опрезност изнад свега — зато се поново успузао уз дрво, али заједно са предметом који је закупио његово интересовање.

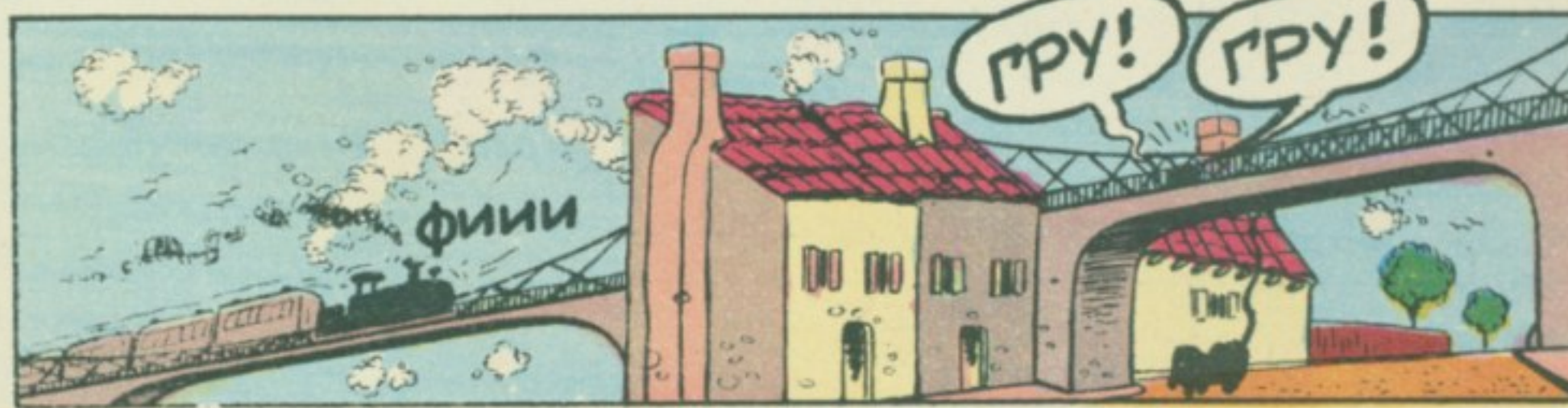
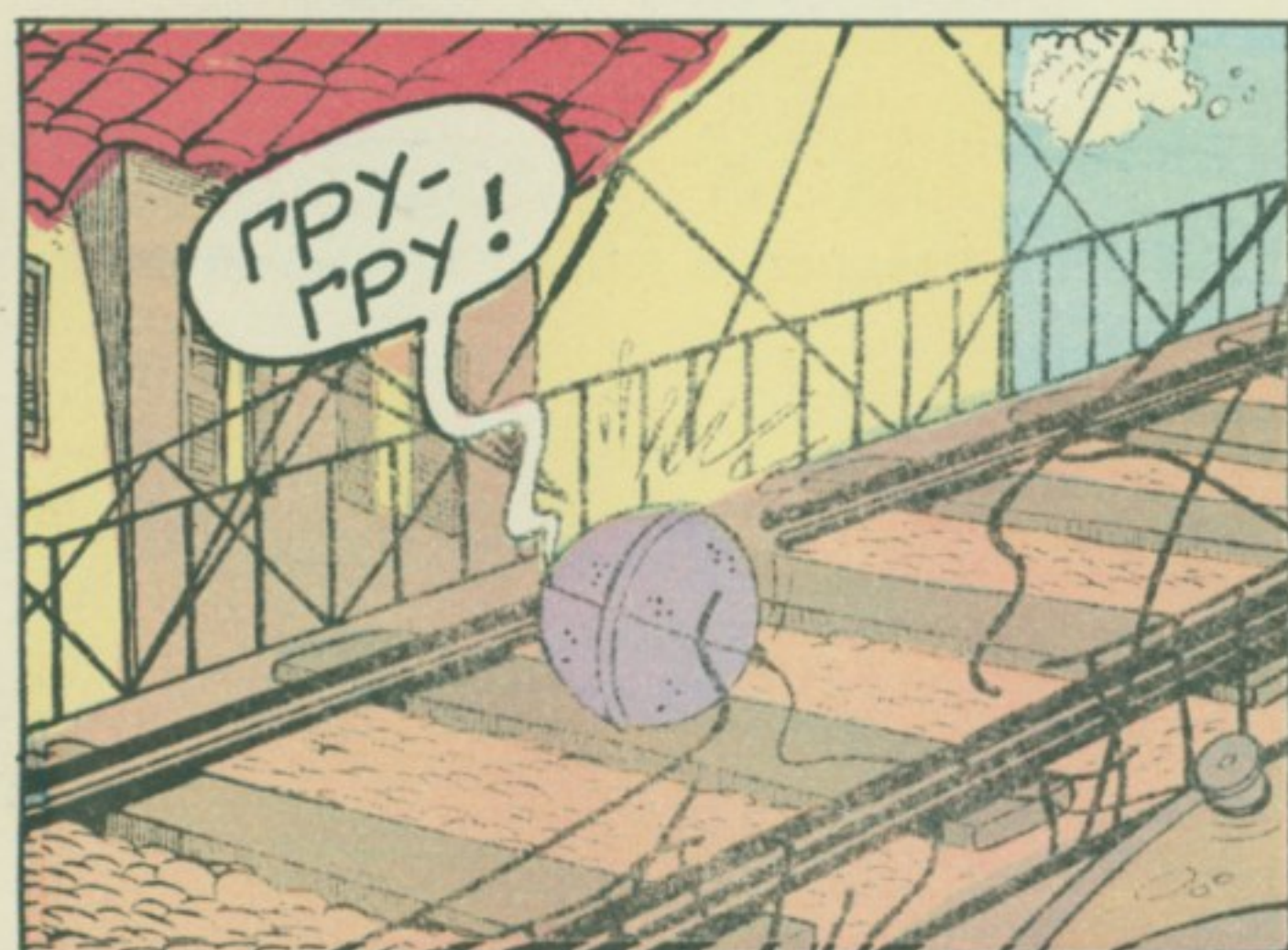
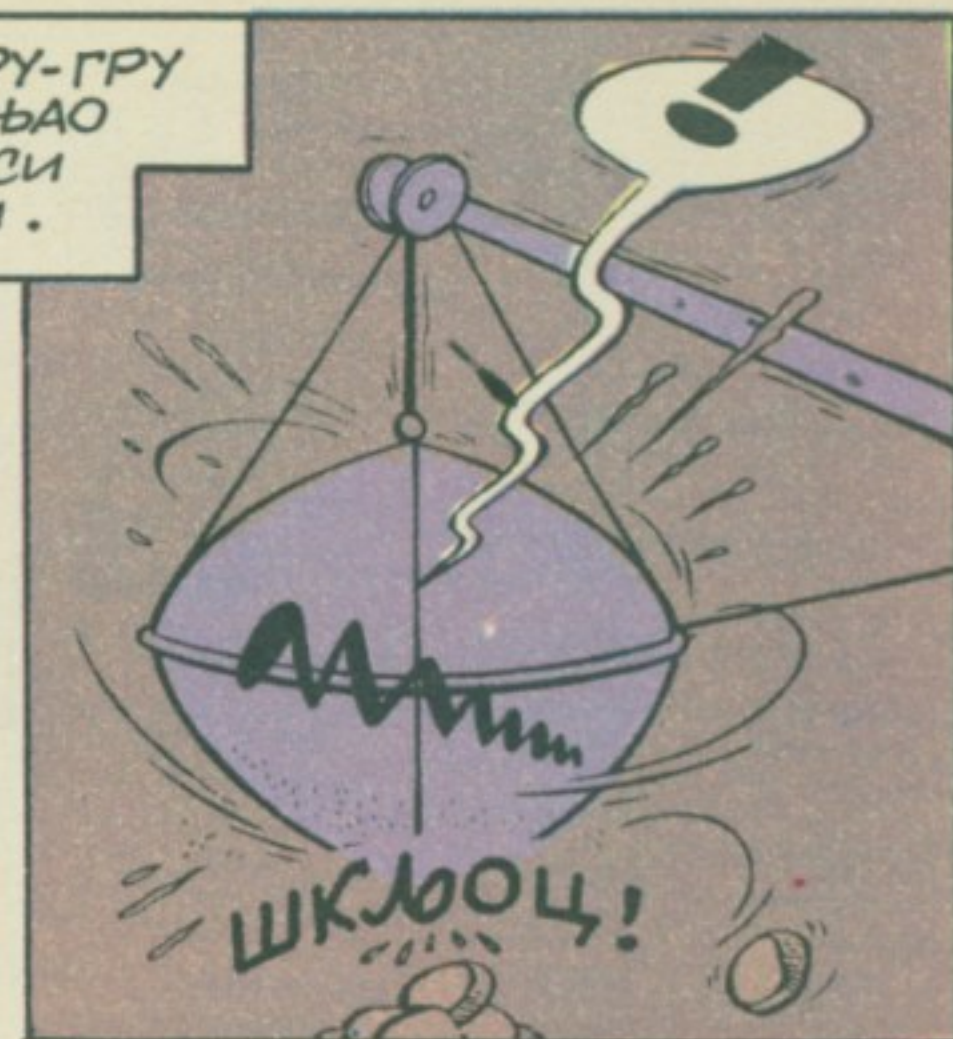
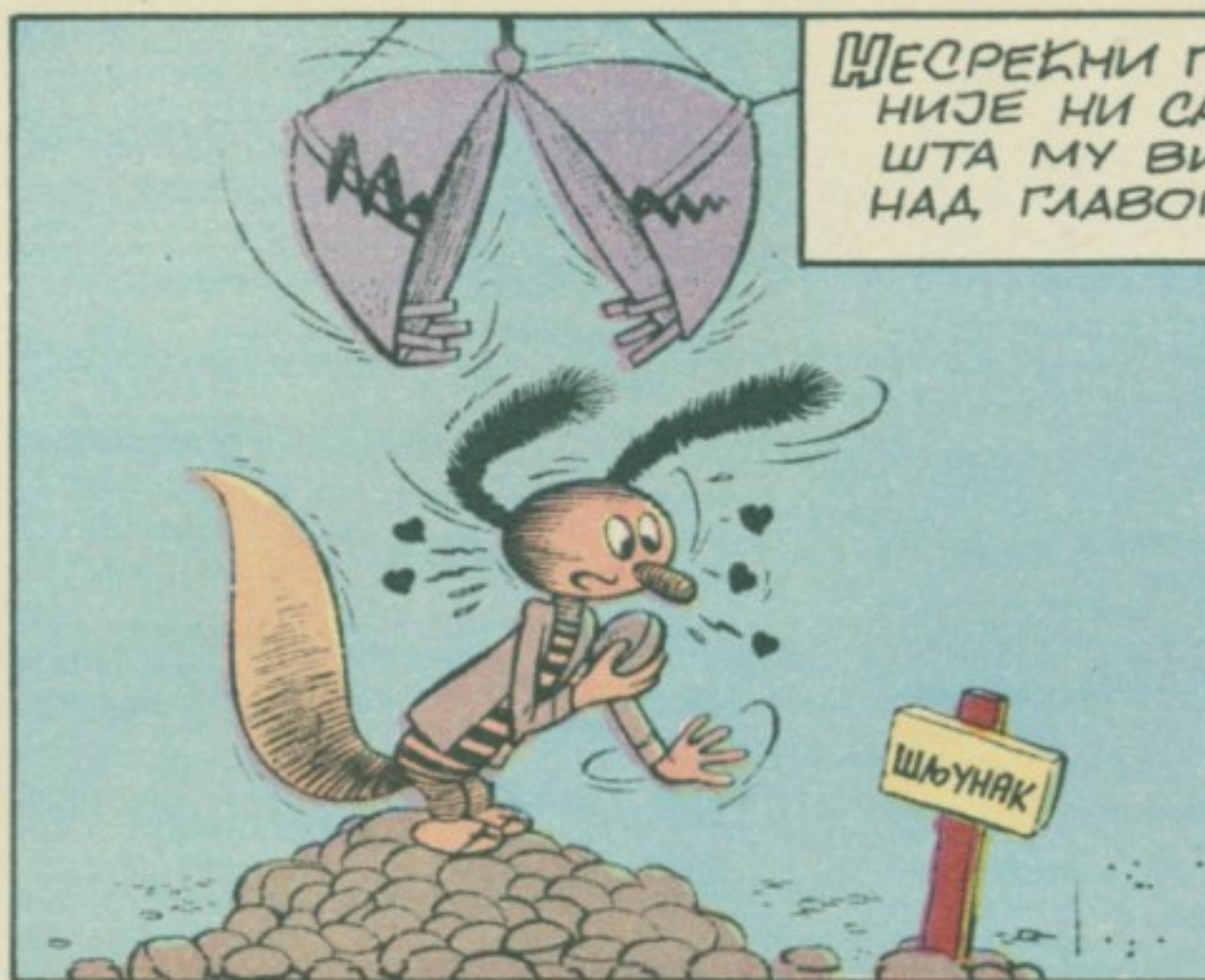
3

Открио је апарат и тај предмет је толико занимљив да је заборавио све друго.

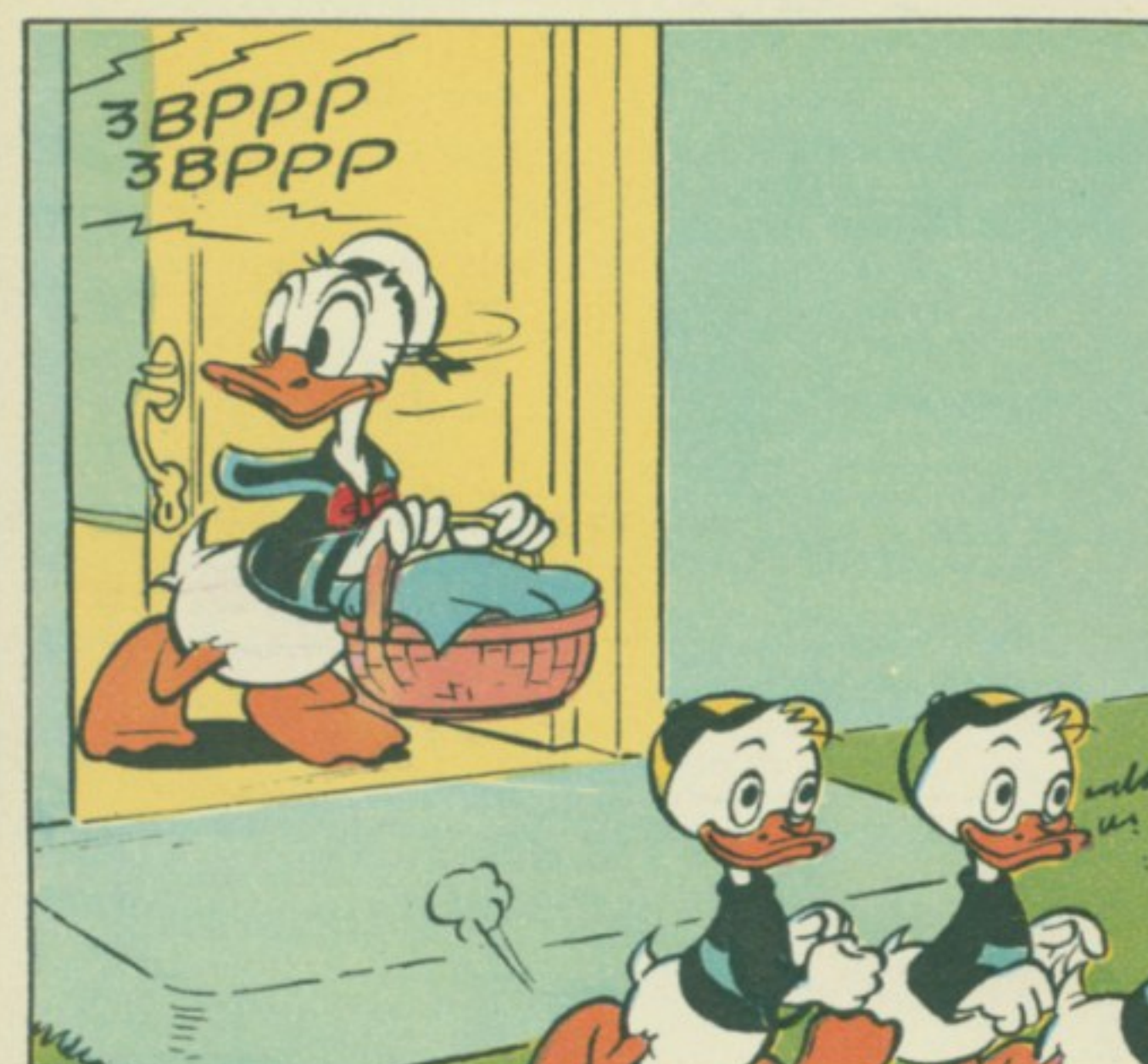
4

ГРУ-ГРУ, ЧАПА и ТАЈАНСТВЕНИ ПРОФЕСОР Z.O.

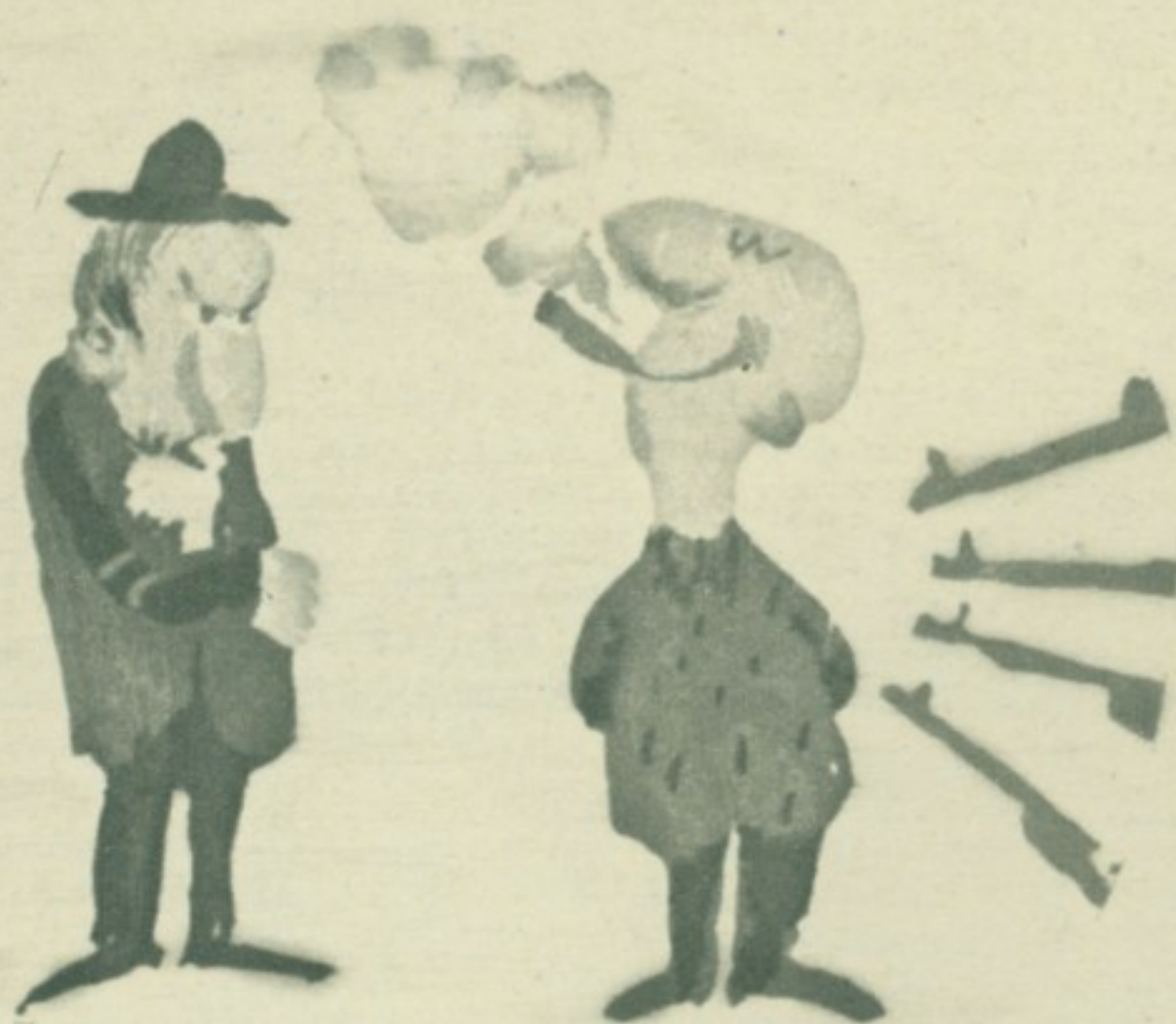

WALT
DISNEY

ПАЈА
ПАТАК

МОЗДИК

МИЛИОНСКА ОПКЛАДА

Код једног лондонског нотара дошла су два страствена пушача и званично регистровала необичну опкладу: обојица су се обавезали да за следеће три године неће попушити ниједну цигарету. Ко буде прекршио обећање, мораће оном другом да исплати на име опкладе око дванаест милиона динара. Будући непушачи су амерички режисер Џон Франкенхајмер и Виктор Лаудес, директор једног лондонског клуба. У уговору о опклади предвиђен је случај када се од обавезе сме одступити: ако се један од њих нађе пред пушчаном цеви, дозвољава му се да, као последњу жељу, попуши једну цигарету...

КОНТРОЛА БРЗИНЕ

У Гватемали немају довољно саобраћајних полицајаца који би на ауто-путевима контролисали возаче. Због тог су измислили другу врсту контроле. На изласку из већих градова сваки возач добија листић на којем је забележено тачно време поласка. На улазу у први град возач мора да се заустави и саобраћајцу покаже листић. Ако је стигао пребрзо — мора да плати глобу.

РАВНОДУШНИ ЕНГЛЕЗИ

Равнодушност Енглеза је пословнична. Да би проверио колико је то тачно, извесни Џек Ченс, лондонски каменорезац, покушао је да за опкладу то провери. Он је ушао у воз с кожном капом на глави, у купаћим гаћицама, тамним наочарима, краватом на голом врату и ципелама на ногама без чарапа. Необично одело овог човека никога није зачуђило. Само је један путник упитао: „Данас је прилично хладно, зар не, сер?”

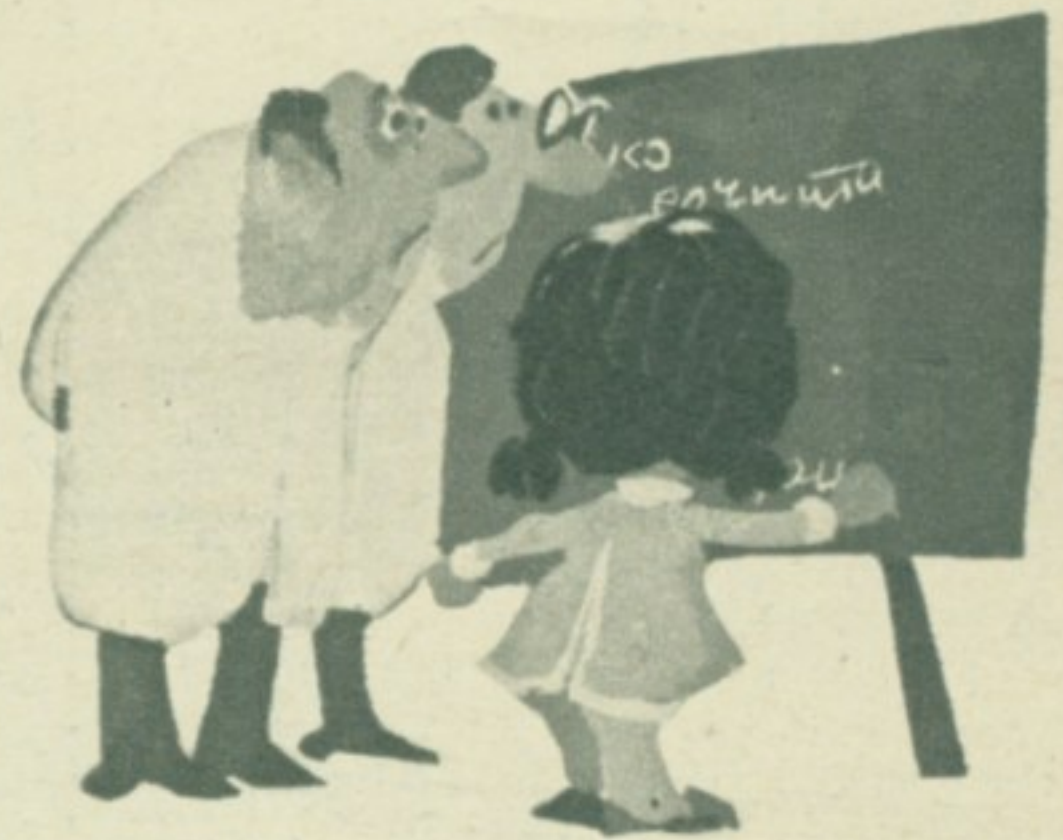
АРМИЈА ОД ЈЕДНОГ ВОЈНИКА

Шездесет трогодишњи Баглер Џералд Аткинс је — војник најмање армије на свету. Некад је ова армија имала педесет војника а сада има само једног. Ову приватну армију основао је у 17. веку у Северној Ирској маркиз Даунир. Последњи војник армије сваке недеље у једном месту у близини Белфаста трубним знаком поздравља владу а затим маршира до цркве. У томе се и састоји сва његова служба. Ова церемонија привлачи многе туристе.

УЧЕНИЦА — ФЕНОМЕН

Ученица једне од иранских школа пише лепим и правилним рукописом, али... све наопако, као у огледалу. Лекари не могу да утврде разлог ове необичне појаве.

ПРВОБИТНИ ОРНИТОЛОЗИ

На острву Мадагаскару нађен је добро очувани скелет птице која је, по мишљењу специјалиста, угинула пре неколико хиљада година. На мози птице научници су открили прстен с неразумљивим шарама. Ово откриће говори о томе да се за „прстеновање“ знало много раније пре наше ере.

РИБЕ У ТРЕЗОРИМА БАНКЕ

У Мадриду постоји једна заиста необична банка. У њеним трезорима се не чува новац него лососи. Рибе су замрзнуте и улагач их може подићи само на основу потписаног чека.

Авантуре ГОРДОНА ПИМА

ПО РОМАНУ
Е.А.ПОА

ШТА УМЕ КЕНГУР?

Изгледа, много! Само треба одвојити извесно време за његово „образовање“. Прва школа за кенгуре у свету отворена је недавно у Мелбурну. „Бади“ који заврше ову школу с добрим успехом — о чему добијају диплому — умеју да чувају малу децу, а са старијима чак и да играју фудбал. Одлични ученици (они добијају звање „доктора“) умеју чак да рукују машином за шишање траве.

ДЕСЕТ НАЈОПАСНИЈИХ ЗАНИМАЊА

Бразилско осигуравајуће друштво, обрадивши масу статистичких података, објавило је листу занимања

која у себи крију највећу опасност по живот оног ко их обавља. На првом месту нашло се занимање фудбалског судије. За њим долазе занимања: такси-шофера, посредника за склапање брака, судског извршитеља, полицијског комесара, боксера, новинског репортера, приватног детектива, кондуктера на железницама и надрилекара.

ПУЦЊЕВИ СА БРОДА ИЗНЕНАДИЛИ СУ ДОМОРОЦЕ АЛИ ИХ НИСУ ЗАДРЖАЛИ. ЗА ТИЛИ ЧАС СУ СЕ УЗВЕРАЛИ НА ЈЕДРЕЊАК И РАЗМИЛЕЛИ СЕ ПО ЊЕМУ КАО МРАВИ.

853

ПОРЕКЛО МОРНАРСКИХ КРАГНИ

Некада су морнари носили дугачке косе и плели их у перчине који су им се спуштали низ леђа. Међутим, како су често радили с катраном а и од ветра и слане воде перчини су постајали тврди и прљали им одела. Тада је неки морнар дошао на идеју да ушије на одело данас већ свима познату морнарску крагну и тако заштити одело.

ПОУЗДАН СУД ЖИРИЈА

На изложби модерне уметности недавно одржаној у Лос Анђелесу прву награду добила је скулптура названа „Пас на умору“. У исцрпном образложењу жирија стајало је поред осталог да се награђује „због

смелости и чистоте израза“. По завршетку изложбе, кад службеници враћају изложене експонате, примећено је да је првонаграђена скулптура само мањи део кованог гвожђа који је неко, вероватно нехотице, сломио. Жири то није приметио а скулптор се из потпуно разумљивих разлога правно тоша.

Птица-рекордер

Зоолози тврде да је хималајски гавран птица која лети на највећој висини: 8.000 метара!

НАУКА, ТЕХНИКА И АТЛЕТИКА

ТАЈМ * АУТ
ЗА ХУМОР

Можда више него иједна спортска грана атлетика корача гигантским корацима напред. Све границе људских могућности, предвиђане једва пре десетак година, прекорачене су и тешко је за сада предвидети где ће се зауставити. Рекорди о којима се могло само сањати оборени су као од шале.

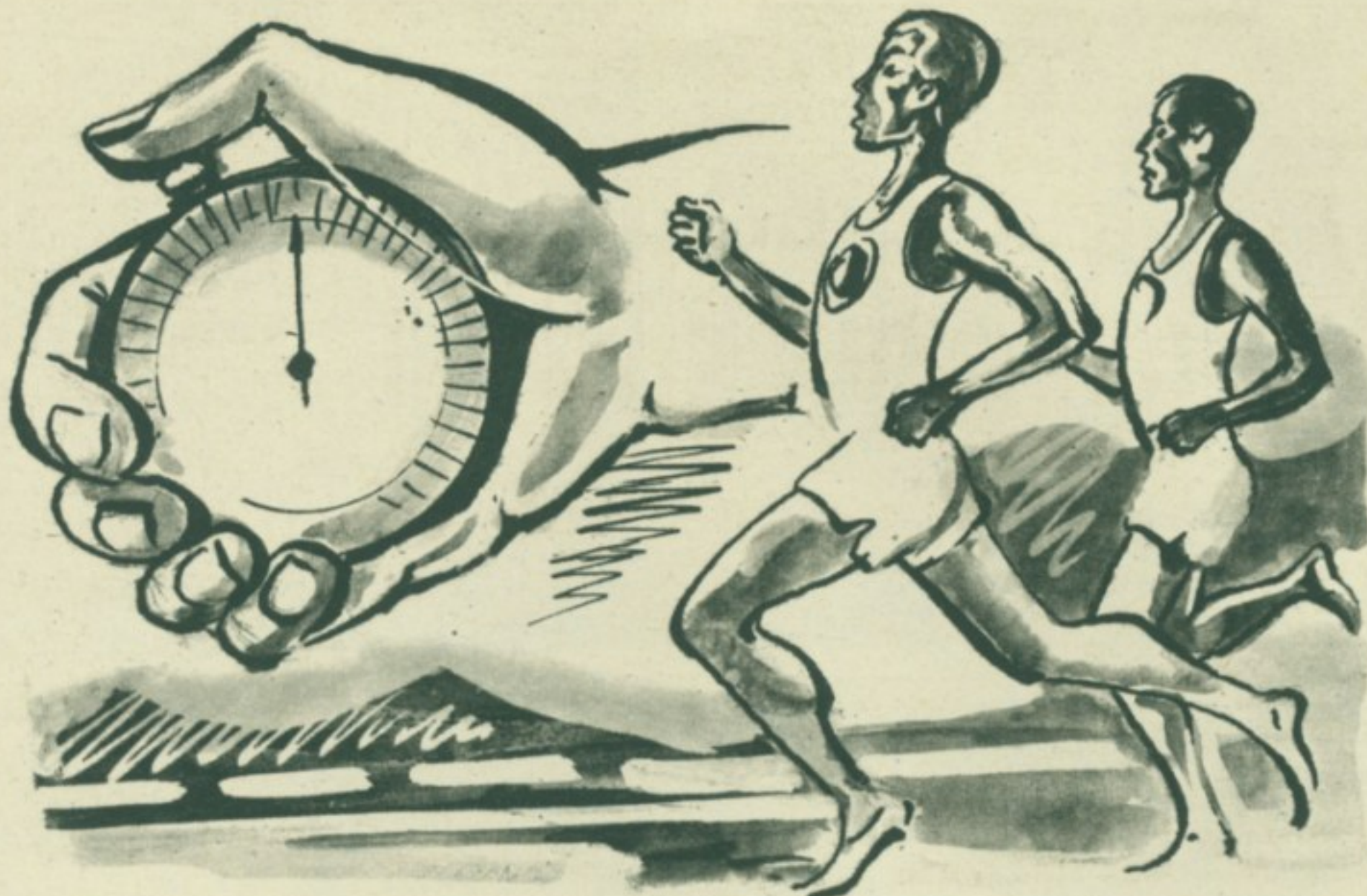
Атлетика у томе много дугује искуству читаве армије тренера и атлетичара широм целог света. Али сви ти резултати још дуго не би били постигнути да у помоћ атлетици нису прискочили научници и инжењери. Поједини покрети и стања у организму проучавани су и мерени помоћу разних апарата, често врло компликованих. Само је Абалаков у Совјетском Савезу конструисао неколико стотина разних врста апарата за мерење, од тога неколико десетина разних врста динамометара за мерење снаге.

Али све то гледаоци који дођу да посматрају једно атлетско такмичење не виде. Па ипак, гледалац ипак може да запази многе техничке новине и на самом игралишту.

Мерење времена при трчању десетинама година обављало се уз помоћ ручних часовника, такозваних „штоперица“, подељених на петинке, десетинке, ређе на стотинке секунде. Врло пажљивим радом стручњаци који мере време постижу често невероватну прецизност која се контролише и на тај начин што неколико њих мере време једном тркачу. Данас се на свим великим међународним такмичењима постигнуте резултати контролишу још и уз помоћ „фото-финиша“. Електрични пиштољ стартера повезан је са фото-финишем и, када он опали, фото-финиш се ставља у покрет. На циљу фото-финиш снима све тркаче који стижу на циљ и на фотографији се види свака трка понаособ и ко је испред кога без обзира колико су били близу један другом. На дугачкој фотографији доле исписано је постигнуто време и довољно је повући вертикалну линију од груди тркача до траке с исписаним резултатом да би се могло прочитати време сваког тркача с тачношћу до једне стотинке! Добија се непогрешив редослед и врло тачно време.

Рекордни резултат у трчању неће бити признат ниједном тркачу ако му је ветар помогао. За то се брине управа за мерење ветра у леђа. Код трчања с препонама, препоне морају бити врло прецизно конструисане. Не смеју да се сруше ако је притисак на средину летвице мањи од 3,6 килограма. Зато препоне имају доле тегове.

Код скакачких дисциплина такође има новина. Скокови удаљ могу се мерити данас помоћу једне специјалне справе са визиром постављеним

дуж јаме за доскок. Више не може доћи до увијања или чак и нехотичног „натезања“ пантљике за мерење. Једну такву справу конструисао је наш познати атлетски радник из Сарајева Пајурковић. А шта тек да кажемо о скоку мотком. Нове „стаклене“ мотке од плексигласа дозвољавају скакачима да прескачу доскора неслушене висине. Многи мла-

ђи скакачи никада нису ни видели како изгледа класична бамбусова мотка.

Огроман напредак постигнут је и у изградњи стаза и боришта. Класичне стазе захтевају много неге и трошкова за одржавање, а ретко кад су биле добре јер је врло тешко постићи добру смешу за њихове поједине слојеве. Од пре неколико година појавиле су се битуминозно-гумене стазе. Оне не захтевају готово никакво одржавање, на њима се не виде рупице од ексера шпринтерица, јер се аутоматски затварају. На њима се мора трчати у спринтерицама са краћим ексерима а једина

им је мана што зими постају доста тврде. Имају разне називе: у Италији — порпластик, у Немачкој и код нас руб-кор, а боја им је као у асфалта. Предузеће „Битуменка“ из Сарајева откупило је америчко-немачку лиценцу за руб-кор за Југославију и све источне земље. Једно пробно зајезиште на Кошеву у Сарајеву издржало је зиму без промена, а ових дана треба да почне изградња руб-кор стазе у Зеници, а нешто касније, можда, и у Београду.

Совјетски стручњаци су изградиле једну такву стазу без назива у Лењинграду и једну у Софији. Али најсавршенија стаза је по америчком рецепту „тартан“ која може бити у свим бојама и чији су квалитети ванредни. Таквом стазом ће се трчати на Олимпијским играма у Мексику. Поред главне стазе на Олимпијском стадиону у Мексику има још шест таквих за тренинг. Узорак тартана у руци личи на парче рапаве гуме. Главна мана тартана је цена. Стаје око 40 долара по квадратном метру, а стаза и боришта на стадиону имају површину око 4500 квадратних метара, што значи да је за изградњу такве комплетне стазе потребно 180.000 долара! Сви поменути материјали могу се користити за све врсте игралишта, под ведрим небом и у салама. Кажу да би и фудбалско игралиште од тартана било врло добро, јер не би никада имало блата. Само, до данас га још нико није изградио. Интересантно је да су Американци тај материјал измислили за изградњу стаза за коњске трке, а тек касније увидели да се он може користити и за остале спортове. У Европи за сада још нема ниједне тартан стазе (а има већ више од руб-кора). Прва атлетска стаза од тартана изграђена је у Винипегу, у Канади, где су прошле године одржане прве Пан-америчке атлетске игре.

Трећи тим „Олимпија“ из Марсеља гостовао је у оближњем месту где се фудбалско игралиште налази одмах поред реке с доста стрмом високом обалом. После једног јачег шута лопта је одлетела у реку и вода ју је брзо однела. Донета је друга лопта. Пошто је резултат био неповољан за „Олимпија“ један његов играч шутнуо је и другу лопту у реку. После тога игра је прекинута и верифицирана са 3:0 у корист Олимпија, пошто домаћин није више имао лопти. А по прописима домаћин је дужан да обезбеди лопте до краја утакмице.

★

Јануш Сидло, бивши светски првак у бацању копља већ је у доброј форми и нада се да ће је сачувати до Олимпијских игара у Мексику. Доказ је то што је пољски атлетичар, ловећи у Бродници у Померанији убио за један дан придивље свиње. Наравно из пушке, а не помоћу копља.

★

У Авињону, у Француској жене и веренице професионалних фудбалера формирале су фудбалску екипу. Засад им је најтеже да нађу противничку екипу истог пола.

★

Ваљда у нади да ће бити продорнији, центар навале фудбалског клуба у Сфакси, у Тунису, за време сусрета с једном одабраном екипом Туниса изишао је на терен с бријачем у зубима. Срећом није стигао да направи намеравану пустош у редовима противничке одбране јер је судија на време приметио ратоборног играча и одмах га искључио из игре. А фудбалски савет Туниса имаће сада муке да пронађе параграф на основу којег би озбиљније казнио кривца.

! ДЈЕЦО, ЗАБАВНО, КОРИСНО, ПОУЧНО... !

УПОЗНАЈТЕ ЗЕМЉЕ И ГРАДОВЕ СВИЈЕТА! 256 ГРАНИЧНИХ СЛИКА И ЈЕДАН ВЕЛИКИ НАГРАДНИ АЛБУМ. ТРАЖИТЕ У ТРГОВИНИ НАЈНОВИЈУ МЛИЈЕЧНУ ЧОКОЛАДУ

„ЗЕМЉЕ И ГРАДОВИ СВИЈЕТА“

ЗА СВАКИ ИСПУЊЕНИ АЛБУМ ДОБИВАТЕ ВРИЈЕДНУ КОЛЕКЦИЈУ ИЗВРСНИХ ПОСЛАСТИЦА!

„КРАШ“

творница чоколаде, бомбона и кекса ЗАГРЕБ

Мој отац, чудак

НЕВИДЉИВЕ РУКЕ

У јесен 1943. године шумадијски партизани Љуба и Павле неколико пута су долазили на железничку станицу Кадина Лука. У сељачком оделу, са торбом о рамену, секиром или тестером у руци.

Њихову пажњу привукао је стражар Немац. Стајао је на мостићу којим је водила железничка пруга преко речице Љига. Увек је био на

окука. Друкчије се сигурно није ни могао кретати, јер је постојала опасност да на кривини искочи из шина. То је баш било zgodно. Зашто се не би у Кадиној Луци и сами убацили у воз, међу путнике, па да нападну Швабу када „ћира“ на мосту буде највише успорио возу...

Још истог дана план је био го-

мотиве с времена на време јаче забректала пара.

Воз је милео приближавајући се мостићу. Путници су седели или стајали у отвореним вагонима. Неки су опустили ноге да им висе из вагона. Међу њима су и Љуба и Павле.

А на мосту је, као и сваког другог дана, стајао стражар. Поред ње

дирне. И кутија је близу, уза само оружје. А Шваба гледа у „ћиру“, мери путнике. Увек укочен, надувен. Онако како се обично држи Прус, убеђен да му се ништа не може догодити. Ко би се, на крају, усудио да у по бела дана нешто покуша?

Док је тако воз милео преко моста, Павле се спремао да нападне Немца. А у ствари ништа се и није требало спремати. Павле је само очима пратио Немца и очекивао кад ће се „ћира“ још ближе примати. И онда, одједанпут трзај Павлове ноге и ударац цокуле у стражарев стомак избацио је Немца из равнотеже. Стражар се затетурао, крикнуо од страха и изненађења и сурвао се преко ониског ивичњака моста — у Љиг.

За то време Љуба је само испружио руке и једном зграбио пушкомитраљез, а другом кутију са реденицима муниције. До тада невидљиве руке партизана поупиле су све што је на мосту остало.

У том тренутку воз је нагло кренуо брже. Још брже. И захуктао се. Тек после неколико километара, како је било договорено, „ћира“ је када је зашао у овећу шуму, опет успорио возу. Из воза су искочили подврискујући Љуба и Павле, дотада ћутљиви путници, и са пушкомитраљезом се изгубили у честару.

А нешто касније, путнике који су „ћиром“ путовали из Кадине Луке у Лајковац почели су поново да претресају. Али ни заустављање ни задржавање воза ништа није помогло. Партизани су са митраљезом били већ далеко. Онај стражар из друге смене на мосту преко Љига никада се више није вратио на службу.

оружан пушкомитраљезом. И сваки пут би оружје спустио на бетонску ограду моста, кутију реденика ставио поред оgrade а сам се шеткао шепурећи се. Љуби и Павлу се чинило да је то исти човек. Да се понаша на исти начин. Изгледало им је да много не мисли на пролазнике, а ни на „ћирине“ композиције које су доста често преко моста пролазиле. Ни на митраљез није баш много мотрио. А оаш је то двојици партизана запело за око: Шваба је, изгледа, немаран, а пушкомитраљез партизанима потребан. Како да дођу до њега?

Што је време више одмицало, постајали су све нестрпљивији. Једнога дана одлучили су се да доскоче Шваби. Решили су да не пуцају на стражара из даљине. Изблиза је било теже. Јер, како ће дању донети оружје тако близу. Могу их мештани лако видети. А и Немац, није ни он сасвим заспао.

Онда им је пала на ум једна друга идеја. Више пута су запазили како „ћира“ успорава возу преко моста испред којег се налазила

тов. Разговарали су се са железничарима. Машиновођа Милијан и ложац Никола добро су се познавали са двојицом партизана, којима су већ више пута давали драгоцене обавештења, где су и колико Немаца уз пут приметили. Договор је пао: требало је тога поподнева из Кадине Луке кренути према Лајковцу, полако, а преко моста на Љигу успорити још више него што се то иначе чини. Просто милети.

„Ћира“ је стајао у Кадиној Луци. Свет је улазио и излазио као и обично. Сељаци су вукли торове и корпе са јабукама, цакове, завежљаје, причали и докикивали се. Међу њима су били и Љуба и Павле. Ни по чему се нису разликовали од осталих. И они су носили по корпу јабука и по један цак. Воз је кренуо. Споро. На то нико није обраћао пажњу. Увек, сваког дана је било тако. Ко би приметио да се једнога дана кретао мало брже или спорије. Ложац и машиновођа су на прозор промолити главе, оаш као што су и у другим приликама чинили. Само би из димњака локо-

га је био пушкомитраљез с кутијом пуном резервних реденика. И Немац и пушкомитраљез су тако близу, воз само што их не до-

ЕНГЛЕЗОВ РАТНИ ПОКЛОН

При крају 1943. Штаб зетског партизанског одреда налазио се у Ћелији Пиперској. Једног дана у штаб дође и представник енглеске војне мисије, који се убрзо спријатељи са Божом Асановићем, крупним човеком који је више година пробео на раду у Америци и Француској и служио се са неколико страних језика.

Уочи поласка из штаба Енглеz скиде скупоцен златни сат нудећи га Божу за успомену.

— Не, никако! Велико вам хвала, али у рату се не примају поклони те врсте него само оружје.

Пошто Енглеz није имао ништа од оружја сем једног ножа у облику мача са дршком од срнеће ноге са повијеним папцима, који му је висио о опасачу, скиде га и пружајући му рече:

— Онда примите овај нож. Једино то имам од оружја и нека вас подсећа на ово незаборавно вече које сам провео са црногорским партизанима!

— Велико вам хвала, примићу га иако се са њим, мој господине, не може ратовати али, ето, може и ваљати! — одговори Божо са осмехом и стави нож за појас.

ВАЖНИЈЕ ОД КОТА И КАРАТА

Негде у Босни 1943. састане се неколико команданата батаљона међу којима је био и Радојица Вуковић-Риле, неустрашиви јунак. Састанак је сазван с циљем да се направи план за напад на непријатеља. Сви команданти, сем Радојице који није знао да чита карте, извадише карте и отпочеше договор. Риле с муком дочека крај састанка на коме и њему одредише коту коју треба да нападне са својим батаљоном. Идући у том правцу сrete сељака и упита га:

— Је ли, друже, знаш ли где су Немци?

— Ено их на оном брду! — одговори сељак показујући му руком.

— Тако, брате, то ти мени кажи. То је за мене важније од свих кота и карата!

»Р-3« БОЉЕ ОД »Р-1«

Докторка Саша Божовић, лекар и руководилац санитета Друге пролетерске бригаде, посебно је поштовала старог проту Караматијевића. Због тога му је по куририма Врховног штаба често слала ракију у бочицама за лекове и на етикетама писала: „По један гутљај на дан“. А касније: „Три пута на дан, по један гутљај“. При дну етикете писала је „Р“ (ракија) да зна шта је и уз слово бројеве од један до три.

Једног дана, у знак захвалности, проту кој је послао цедуљу:

— Драга Сашо, лек узимам редовно, само сам приметио да ми онај „Р-3“ боље прија од „Р-1“!

ЈУРИЈ ГАГАРИН

ДЕЧЈЕ БОЛЕСТИ АТОМСКИХ ЦЕНТРАЛА

У време кад нуклеарна енергија за индустрију многих земаља почиње да представља насушну потребу, са свих страна стижу узнемирујуће вести о правој епидемији кварова и застоја на атомским централама. Две највеће америчке фирме Вестингхаус и Ценерал Електрик продале су широм света више од 70 реактора, Британци се поносе својим нуклеарним централама које сматрају најуспелијим у свету, а и Немци, који су се у атомској трци доскоро сматрали почетницима, продали су неколико нуклеарних реактора у Јужној Америци. Француска која користи готово све своје резерве угља и хидроенергије, полаже велике наде у атомске централе. И док се пре 20 година није ни сумњало у то да ће једног дана у снабдевању света енергијом атом одиграти пресудну улогу, данас је опет све стављено на коцку.

У САД 11 нуклеарних централа је или у поправци или су престале да раде, а шест ће се оспособити за рад са закашњењем од пет месеци

до две године. Три италијанске централе претрпеле су озбиљна оштећења, док од четири британске ниједна неће бити способна за рад три до седам месеци, оправљају се и две јапанске, две јужноафричке, једна шведска и једна канадска нуклеарна централа. Француске атомске централе у Шинону, Чузу и Сен Денису претрпеле су такође сасвим неочекивана оштећења.

Објашњење ове невоље је у овоме што мирнодопска нуклеарна индустрија још не инвестира довољно средстава да би се ангажовао потребан број најбољих стручњака у једној организацији и на једном месту. Често по неколико стотина предузећа суделује у изградњи једне једине нуклеарне централе. Непрестано морају да се врше контроле квалитета испоручених производа и поправке. Пропусти су чести. А колико је то огроман посао најбоље показује следећи пример: приликом недавне испоруке једне централе морала се извршити провера 32.000 заварених места!

РАКЕТНЕ ЦИПЕЛЕ

За космонауте који из својих бродова закорачују у космичко пространство амерички инжењери конструисали су уређај који су назвали „ракетне ципеле“. Уз помоћ ових ципела космонауту се омогућује да

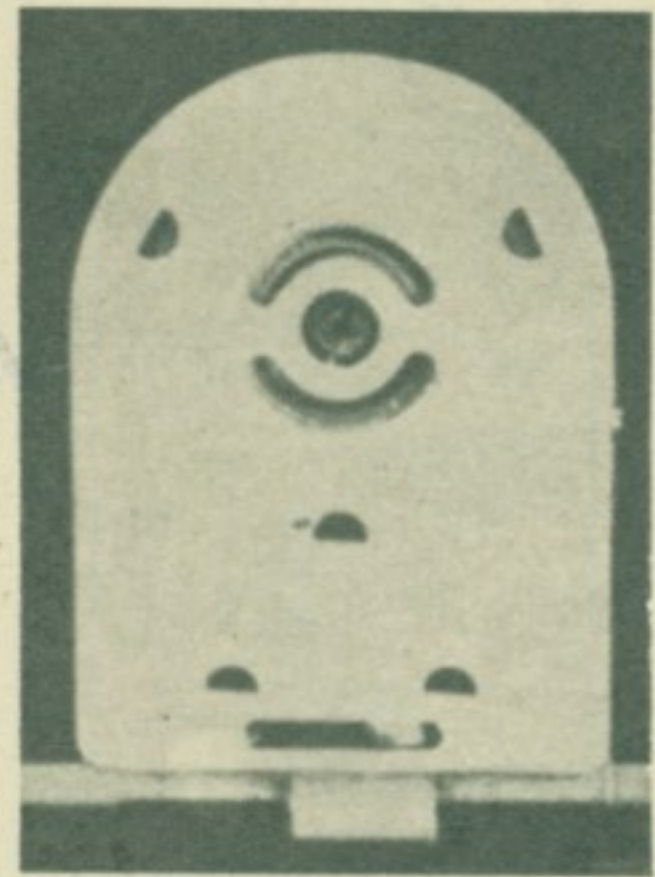
се лако креће у космичком пространству а да му при том обе руке буду слободне за извршење одређених радова.

На ђоновима ракетних ципела уграђен је минијатурни ракетни мотор који развија притисак од 1,5 кг. Довољно је да космонаут савије прсте на ногама па да се мотор укључи.

Први пар ракетних ципела налази се на проби. Испитују их пилоти, који се обучавају на тренажерима у условима који су слични васионским.

ГОЛФ ИЗ СТОЛИЦЕ

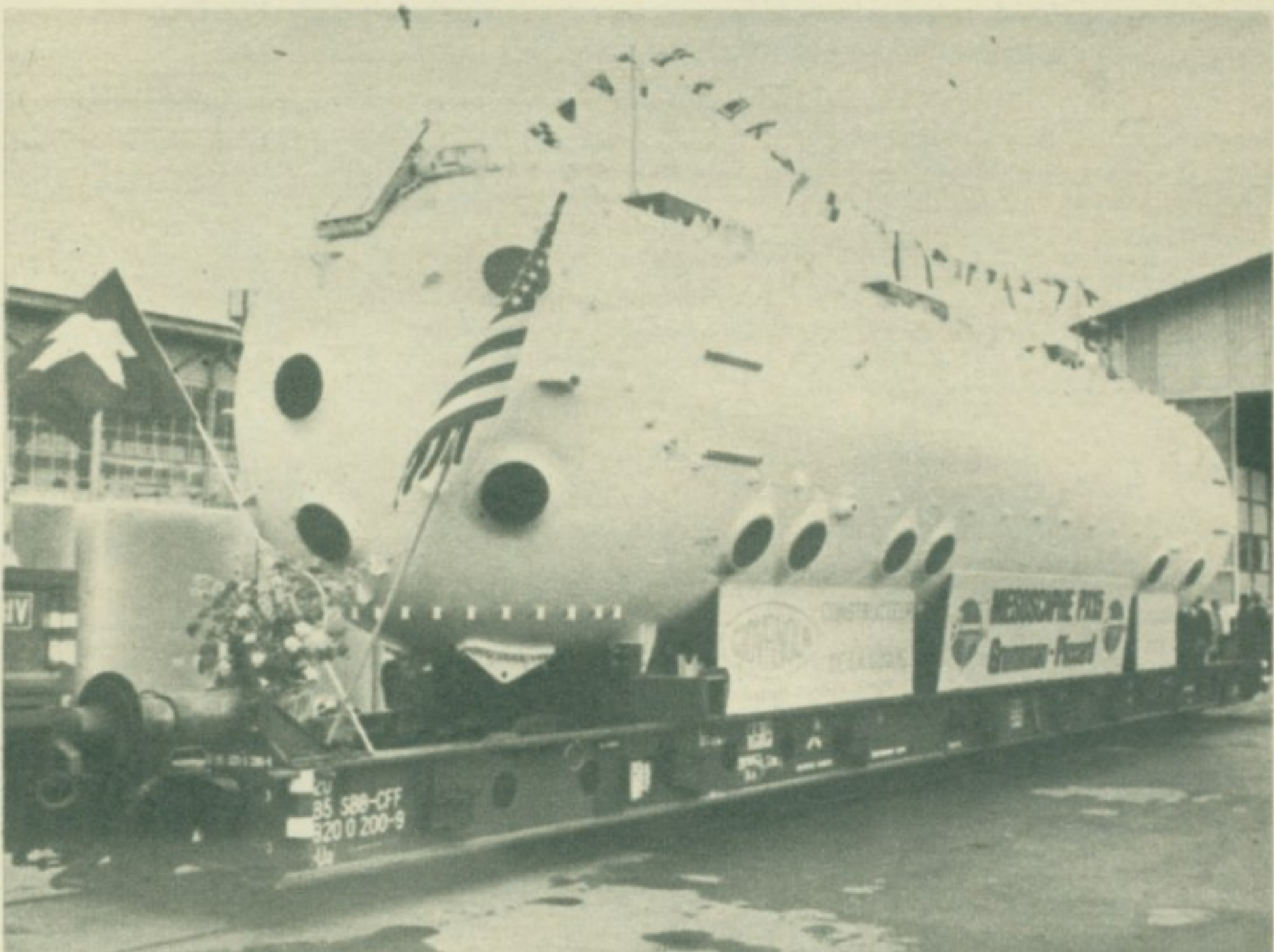
Група студената технике са Стенфордског универзитета у Калифорнији конструисала је за једног свог колегу који је прележао парализу, столицу на точковима с нарочитим додатком који му омогућава да седећи игра голф. Додатак се састоји од ручице која преко једног вратила покреће палицу за голф.

ПРОТИВ НЕЗВАНИХ ГОСТИЈУ

Алармни апарат на слици изумели су амерички техничари. Није већи од шалтера за паљење електричне светлости а инсталира се једноставно. Апарат се постави између одшкринутих врата и довратка; кад се затим врата затворе, он избацује металне иглице које се заривају у дрво. После тога, и при лакој отварању врата одјекне резак звук сличан плачу малог детета, довољно јак да уплаши лопова и опомене суседе на његово присуство.

ПИКАРОВ МЕЗОСКАФ

Швајцарски истраживач доктор Огист Пикар конструисао је нову „подморницу“ за истраживање морских дубина коју је назвао „мезоскаф ПХ-15“. Мезоскаф је израђен у Монтеју одакле ће бити пребачен

у Антверпен и одатле бродом у Сјединене Америчке Државе. Пикар намерава да почетком 1969. године предузме проучавање Голфске струје.

ВОДЕНО БОМБАРДОВАЊЕ

Самоходни „водени топ“ употребљава се за разбијање тврде земље. Пошто је претходно нанишано, радник притиска полугу и струја воде под опромним притиском бомбардује тврду земљу. Снага млаза разбија земљу, затим цев топа спушта и изривену земљу претвара у житку масу. За један час цев топа избаци три хиљаде кубних метара водених „граната“. Помоћу нарочите полуге укључује се пумпа која избаци житку масу на површину.

Овакви самоходни хидромонитори, којима се управља са даљине, производе се у Сибиру. Њихов механизам је монтиран на шасију трактора-трусеничара.

БОЈЕ КАО КАМЕЛЕОНИ

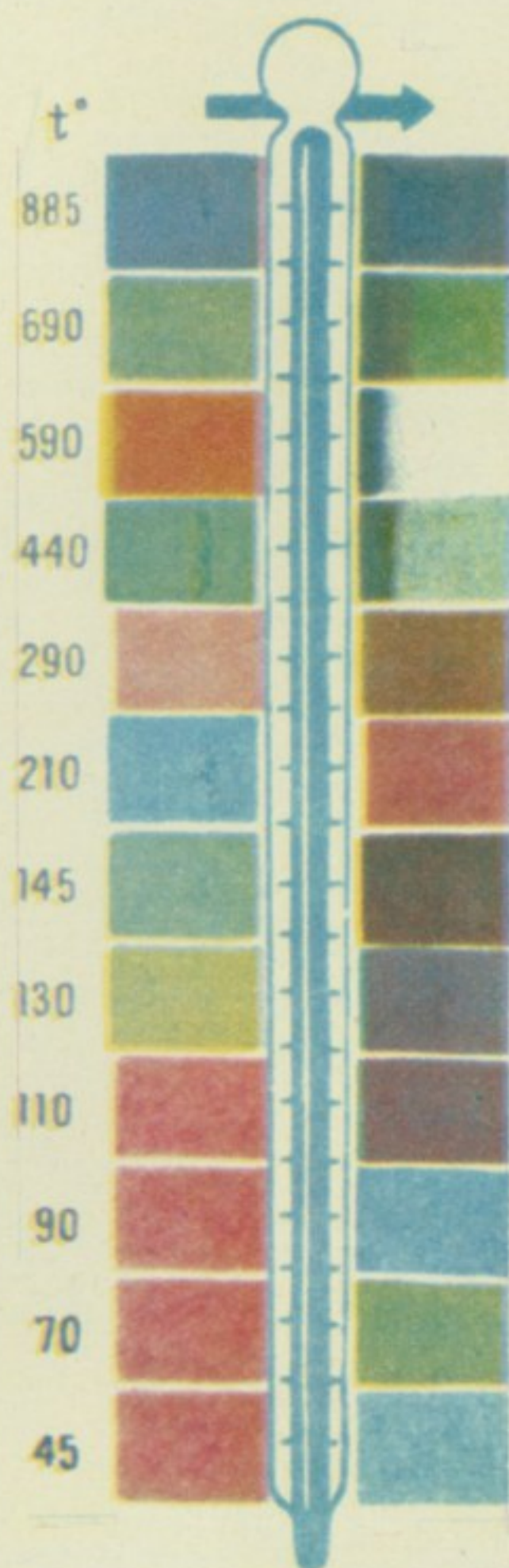
Измерити температуру ваздуха веома је лако: стуб живе или обојеног алкохола „рећи“ ће нам да ли је на улици хладно или топло. А тамо где је за обичан термометар врућина „неиздржљива“ (на пример у пещинама) употребљавају се такозвани биметали или термопарови. Из уџбеника физике знате: кад се загревају два спојена разнородна проводника-метала, настаје електрична струја. То њихово својство искоришћено је у термопаровима: према јачини струје суди се о температури.

Али, како одредити, на пример, температуру лопатица турбине у раду? Оне се загревају до неколико стотина степени и њихова температура се не може измерити ни живиним ни алкохолним термометром. Турбина се окреће брзином од неколико хиљада обртаја у минути тако да се ни термопарови не могу поставити: жице које иду од њих до ин-струмената за регистровање температуре замрсле би се и покидале. Поред тога, стручњацима је потребно да знају температуру не само у једној тачци већ на целој површини лопатице.

Задатак би био нерешив да хемичари нису пронашли нарочите термоиндикаторе. Тако се називају боје-камелеони које при загревању мењају своју боју: ружичаста постаје плава а зелена — мрка.

Ево како изгледа лопатица турбине премазане једном од тих боја (цртеж број 1). У почетку јарконаранџаста, она, загревајући се у току рада, промени шест боја и нијанси од којих свака одговара одређеној температури: наранџаста — 300 степени Целзијусових, беж —

ПРИЈАТЕЉСКО УБЕЂИВАЊЕ

400 степени, смеђезелена — 500, боја зелене салате — 600; зелена — 700, јаркозелена — 800 степени.

До промене боје под дејством топлоте долази услед хемијске реакције у самој боји. Тачност којом боје „мере“ температуру није апсолутна. Али зато су оне незаменљиве не само кад се предмет чију топлоту треба измерити обрће — као што је то случај с турбинама — већ и онда када се он налази под високим електричним напоном, као и при термичкој обради метала и у случајевима када је неопходно знати температуру неке велике површине. Дијапазон температура које се могу измерити бојама-индикаторима креће се од 45 до 1500 Целзијусових степени.

ЗАШТО САЊАМО?

Телефон је зазвонио усред ноћи. Узнемирани спавач је почео да се мешкољи и најзад подигао слушалицу.

— Хало, Бил — зачуо је весео глас. — Пролазе ли ти икакве мисли кроз главу?

— Не. Да. Чекај мало... Покушавам да се сетим. Био сам као у некој башти с пуно белих капија. И нека девојка је била са мном и ми смо покушавали да одемо некуда. Али капије су биле на узбрдици, а ми смо клизили низбрдо. Девојка је била љута на мене, не знам зашто.

— У реду, Бил. Хвала ти и настави да спаваш.

Спавач је спустио слушалицу и вратио се својим сновима. А власник веселог гласа, километрима удаљен, забележио је нешто. То је Габријел Роузен, психолог у једном њујоршком медицинском центру. Његове очи увек сањиво гледају и лице му је бледо, јер готово уопште не излази на светлост дана. Као ист раживачу снова других људи, њему преостаје једино да спава и сања дању.

Роузен руководи пројектом у којем учествују плаћени добровољци (325 нових динара за осам ноћи) које он буди телефоном у току ноћи. Радно место: лабораторија где и други добровољци спавају с разним осетљивим електронским апаратима на темени, очима, грудима и другим деловима тела. Он и стотине других, исто тако бледих и неиспаваних истраживача и хиљаде добровољаца у разним америчким градовима покушавају да одгонетну

вековну тајну доживљаја који опседају човека у току сна.

Научници још трагају

— Шта је сан? — пита интерниста др Артур Шапиро, шеф лабораторије у којој Роузен ради. — Вековима су људи покушавали да нађу одговор: интуицијом, сујеверјем или дедукцијом. Ми то покушавамо директним посматрањем уснулих људи, њиховим буђењем и бележењем сна, као и проучавањем података које нам дају електронски апарати.

Још не тако давно проучавање сна било је усамљено подручје психоаналитичара. Али, последње три-четири године придружиле су им се читаве чете физиолога, психолога и других медицинских стручњака. Колико се сада сан интензивно проучава лепо показује примедба једног америчког психолога: — Човек би још могао помислити да је сан тек недавно пронађен!

На тај подухват научнике нагони жеља за сазнањем, а и нада да ће, оног тренутка кад буду више знали о сну, много више знати и о људском уму, о разним психичким обољењима, епилепсији, астми и другим болестима које се најјаче испољавају управо у току спавања. А да је период сањања интересантан доказује податак: тај се период потпуно, по психичким и физичким реакцијама, разликује од периода спавања без сна.

Може се рећи да су свој лов на одговор научници почели полако и

случајно 1950. године. Тада су два чикашка психолога установила да се код свих уснулих људи очи под склопљеним капцима крећу овамо-онамо и то с времена на време, у току сна. Сваки такав период имао је карактеристичне реакције мозга. Ти периоди се у науци скраћено називају „рем“. Прво се мислило да човек сања само у току тих периода. Међутим, сада се научницима чини да истина није баш тако једноставна.

— Можда су то периоди најживљих снова или периоди из којих се снови, ко зна из каквих разлога, урежу у памћење — каже Габријел Роузен.

Роузен је помало збуњен резултатима које је добио. Скупио је 15 добровољаца које већ четири недеље буди у току ноћи. По статистичким проценама, његови телефонски позиви би морали у 20 одсто случајева да се покlope с периодом „рем“ и да његови добровољци тада сањају. Међутим, они сањају у 90 одсто случајева.

Сан је неопходан

На основу до сада добивених података може се са сигурношћу тврдити да сви људи сањају, бар неколико пута, а можда и десетину пута у току ноћи. Чак и кад неко тврди да никада не сања, много је вероватније да само заборавља своје снове.

Многи експерименти су усредсређени да би се добио одговор и на питање: зашто сањамо?

Сви сисари који су тестирани имају периоде „рем“ у току сна: мачке, пси, пацови, коњи. Сања чак и опосум који се налази прилично ниско на лествици развика.

Без обзира шта нагони човека да сања непобитно је доказано да су снови неопходни. Психолози у Француској и Америци вршили су опите с мачкама: будили су их у току

периода „рем“ кад се сигурно сања и на тај начин, из ноћи у ноћ лишавали их снова. Мачке су постале непријатне, осветољубиве, неке су почеле претерано да једу. Насупрот њима мачке које су буђене ван тих „рем“ периода биле су само „мало љуте“.

Слични експерименти су вршени и на људима, али само краће време. Најдужи маратон без снова трајао је три недеље и најбоље илуструје зашто се нико не усуђује да га понови.

Опит је изведен у лабораторији једне њујоршке болнице. Млади психолог Џозеф Муџија довео је свог пријатеља сликара као добровољца. Пошто му се плаћало 20 долара за ноћ, овај је одмах потписао обавезу да пристаје да учествује у опиту. Дању је обављао своје послове у пратњи Муџија, а ноћи проводио у лабораторији. Алармни уређаји су га будили чим би падао у период „рем“, односно чим би почео да сања. У прво време је било све више тих периода „рем“, што је, уосталом, било већ примећено као појава и код других добровољаца. Онда су престали да се повећавају. Сликара је измишљао све могуће начине да се отресе свог пријатеља у току дана. Најједном су периоди „рем“ почели да скачу на 30, 40, 48 пута у току дана. Сликара је било скоро немогуће пробудити. Он се потпуно изменио. Постао је непријатан, свађалица, недружељубив. На крају, нико више није могао да га лиши снова; грчевито се држао њих и опит је прекинут.

— Још не знамо чему служе снови — каже Муџија, који и данас проучава сан. — Недружељубиво понашање мог пријатеља можда је проистекло услед недовољно снова или сна уопште, можда зато што сам га стално пратио, можда... Тек, овај експеримент показује да је ђаволски тешко проучавати снове људи.

Народи који настајују Европу називају се Европљанима све док не емигрирају у Америку где их онда називају странцима.

Европа и Африка биле су некад спојене код Гибралтара који у то време није имао никакву стратешку вредност и зато није припадао Британцима.

Први Европљани били су Хомо Сапиенс, Неандерталац и Кро-Мањонац. О тим првим људима мало је што познато: Сапиенс је био најпаметнији, а Кро-Мањонац је имао најдужу лобању. Није ништа написано у прилог Неандерталца, али си гурно је да његова мушкост није никад долазила у питање. Он је имао најдлакавија прса на свету све до појаве Ернеста Хемингвеја.

СТАРИ ГРЦИ

Стари Грци су били марљиви људи. Произвели су толико ваза, посуда и филозофа, да су њима преплавили Европу за неколико векова унапред. Захваљујући свом великом речнику нашли су име за сваку ствар на свету. Заиста, за време античке Грчке, цивилизација се попе-ла тако високо да јој није преостало ништа друго него да се почне спуштати наниже.

Грчка уметност достигла је врхунац за време Перикла. Сви уметници били су тада класици, а свако дело класично. Због престижа називали су ту епоху златним добом уметности, али је у ствари све било од мрамора. Мушки су кипови били обучени само у смоквино лишће. Уметност ношења смоквиних листова без икаквих дугмади или подвезица, ишчезла је, на жалост, заједно са старим Грцима.

РИМ

Највећи римски цар био је Јулије Цезар, који је своје легије водио тамо-амо кроз Европу. Највећу му је

радост представљало освајање Галије коју је поделио у три дела: Вени, Види и Вици. Цезар је био први генерал који је сео и написао своје мемоаре. На тај начин дао је пример који данас често копирају.

Јулије Цезар није био само војник већ и градитељ: свуда је подигао тријумфалне лукове и путеве, тако да би се по њима, у случају потребе, опет брзо и тријумфално могао вратити у Рим.

С ЕВРОПОМ ЈЕ ПОЧЕЛО

Књига Ричарда Армура, професора и хумористе „С Европом је почело“ постигла је на светском тржишту велики успех и сада важи као „бестселер“. То је оригинална историја човечанства која је цела писана с хумористичког становишта. Објављујемо неке скраћене одломке из те књиге.

ФРИДРИХ ВЕЛИКИ

Фридрих Вилхелм I био је унук Фридриха Вилхелма. Зашто је то тако, тешко је правилно објаснити. Он је сматрао да његов син Фридрих неће никад ништа постати, јер је неко време више волео да свира на флаути и поезију него да убија људе. Срећом за немачку музику и књижевност, Фридрих су наговорили да се посвети војничкој каријери пре него што је стигао да направи већу штету у уметности.

Сем што је био Немац, Фридрих је био хоенцолеровић и Прус. Зато је тежио да то исправи писањем есеја на француском и узимањем часова играња. Али, ништа није помогло. Све више се у њему јављао Прус, тако да је најзад постао генерал.

Тај славни краљ највише је познат по свом пријатељевању с Волтером. Он је позвао Волтера да му буде гост у његовом летњиковцу, где су заједно провели многе часове међусобно се вређајући и наздрављајући један другоме. Њихово дуго-трајно пријатељство заснивало се на чињеници да је Фридрих сматрао Волтера веома паметним и у томе се Волтер с њим слагао.

НАПОЛЕОН

Наполеон се родио на Корзици, али се мало зна о његовим родитељима, сем да је био „дете судбине“. Ново доба у Европи почело је ратовима и Наполеон је, упркос свом статусу, брзо избио на врх. Већ од самог почетка носио је шешир наопако, али нико се није усуђивао да му то каже.

Пошто је очистио скоро целу Европу, срећа се напослетку окренула од њега и после пораза код Лајпцига отерала га је на острво Елбу. Ускоро је напустио острво обећавајући да ће се вратити тачно за сто дана. Скупио је уз пут војнике и појурio на Ватерло, где је Велинг-

тон нестрпљиво гледао на сат, јер је заказао састанак са судбином.

Касније се повукао на Свету Јелену, где је провео остатак живота у писању својих мемоара, у којима је играо важну улогу.

ЛУЈ XIV

Луј XIV владао је Француском по божанском праву, што му је уливало веће осећање сигурности. На том послу остао је док га је била воља. Осим тога, увек је био у праву. Нико на двору није ни помислио да га икада у чему исправи. Био је непогрешив.

ПУЖ БРЖИ ОД ЧОВЕКА

Кажемо: спор као пуж! А можда би било боље рећи спавач као пуж или зубат као пуж. Јер, неки пустињски пужеви спавају без прекида читаве три до четири године, а у сићушној глави пужа, која није већа од чиоде, начичкано је 25.000 зуба! Помоћу тих невидљивих, бритких ножића пуж је у стању да просече најдебљи картонски оклоп и да прокрчи себи пут у слободу. Кад се истроше, пужеви зуби се исто тако брзо обнове као и његова поломљена кућица.

Пуж је много бржи но што се обично мисли. За један час он превали четири метра. С обзиром да је тежак само четири грама, значи да је сразмерно осам пута бржи од одрасла човека!

У нашим крајевима пуж живи просечно две године. Његова кућица порасте два и по мили-

метра годишње. Међутим, има и диновских пужева; највећи живе на азијском континенту.

Пуж је прави атлета. Он може да понесе терет дванаест пута тежи од његовог тела и да се упрегне у кола која су чак и 200 пута тежа од њега.

Познато је да пуж у многим земљама представља праву гурманску посластицу. Само у Француској поједе се годишње 250 милиона пужева а у целом свету десетак милијарди.

Пужеви живе под различитим поднебљима. Има их на крајњем северу али и у врелом пустињском песку. Породица пужева броји 18.000 различитих врста. Занимљиво је још и то да је пуж готово сасвим слеп али има веома осетљиво чуло мириса. У потрагу за храном полази обично ноћу.

ПОЉАНА

БАЈКИ

Недалеко од Јалте налази се месташце које становници овог краја називају „Пољана бајки“. То је веома живописан кутић: планина Ај-Петри, шумни водопад Учан-Су а у близини Црно море. Кроз широку изрезбарену капију улази се у свет руских бајки. Витез и колиба на кокошјој нози, злослутна сова која предсказује судбину и страшни чаробњак дугачке седе браде — тридесет фигура извајаних у дрвету дочекују госте у Пољани.

Творац ове необичне земље бајки је вајар Павел Безруков. Пре тридесет три године он је дошао на Крим да се лечи и ту је остао. Да би се одужио овом крају који му је вратио здравље Безруков је извајао у дрвету најпознатије личности из руских бајки.

ПРИ ДНУ ПОЉАНА ЈЕ КУЋИЦА ПАВЕЛА БЕЗРУКОВА. ТУ ОН ЛЕТИ ЖИВИ СА СВОЈИМ КЉЕРКАМА — ПОМОЋНИЦАМА И МНОГООБРОЈНИМ УНУЧИЦИМА И ПРАУНУЧИЦИМА.

У КУЋИЦИ НА КОКОШЈОЈ НОЖИЦИ ЖИВИ БАБА ЈАГА.

КРОЗ ОВУ КАПИЈУ СТУПА СЕ НА „ПОЉАНУ БАЈКИ“.

ЧАРОВЊАК С ДУГАЧКОМ БРАДОМ, У ТОЈ БРАДИ ЈЕ СВА ЊЕГОВА СНАГА.

ГЛАВА ВИТЕЗА НА БОЈНОМ ПОЉУ.

ЧАРОБНА КОРЊАЧА

Ханс Цинсер, познати амерички бактериолог и епидемиолог, познат је по својим научним радовима и успесима у борби против тифуса. За време првог светског рата он је као члан међународне мисије Црвеног крста боравио у Србији где је тифус харао. Открио је узročника такозваног европског тифуса а затим пронашао и метод за масовну производњу вакцине. Поред стручних књига написао је и аутобиографско дело „Како га памтим“ у којем о себи пише као о „њему“. „Чаробна корњача“ је једно поглавље из те књиге. А студент о коме прича у ствари је он сам.

Не могу да видим малу корњачу а да се не сетим једног свог пријатеља, америчког студента, који је студирао у Паризу и најрадије становао у некој од мирних улица на периферији. Живео је у једној соби на трећем спрату а на спрату испод њега био је стан једне старе господе која је у приземљу имала радњицу са шећерлемама.

На широком симсу њеног прозора налазио се акваријум са златним рибицама и једном сасвим малом корњачом. Сву своју велику залиху нежности делила је готово на једнаке делове златним рибицама, корњачи, свом мужу и једној мачки. Када би се у благе летње вечери, пушећи лулу, нагињало кроз прозор студент је могао да гледа право у акваријум. Уживао је да посматра како стара госпа храни своје љубимце тепајућим им нежне речи.

Једне вечери пала му је на ум необична идеја. Сутрадан је отишао на рибљу пијаци и купио шест корњача, једну већу од друге: најмања је имала око 2,5 сантиметра а највећа петнаестак. Истовремено је купио комад жице, један дугачак штап од бамбуса и велик комад газе. Све то је „прокријумчарио“ у своју собу и од тога начинио малу мрежу сличну рибарској.

Отада је сваког дана, рано ујутро, изводио исту операцију: нагнуо би се кроз прозор, ухватио мрежом корњачу своје сусетке и заменио је једном већом.

Прву замену није приметилa. Када се у акваријуму нашла друга корњача, седокоса госпа се мало изненадила, али је само казала „Гле, гле“. Кад се појавила трећа, почела је да показује знаке узбуђења.

Прво је дозвала свог мужа, затим најближу сусетку а на крају све суседе. Сви су се чудили. Настојник куће је изнео своје „стручно“ мишљење: мора да им стара госпа даје сувише јаку храну.

Четврта корњача изазвала је праву сензацију. Њена сопственица већ се хвалила својим „системом“ гајења корњача.

Пета корњача, дугачка дванаестак сантиметара, унела је већ праву пометњу јер је, онако велика, навалила на златне рибице. Морали су да јој набаве нов, већи акваријум, док је у старом остала само једна преживела рибица. Појавио се и један новинар који је написао сензационалну репортажу о „брзорастућој“ корњачи. Стара госпа је постала малтене славна; само у току једног дана интервјуисали су је неколико пута.

Шесту корњачу студент није ни спустио: акваријум је био премален. И тада му је пала на ум друга, ништа мање „сјајна“ идеја. Почео је да „смањује“ корњачу. Извукао је пету корњачу и заменио је четвртом, затим четврту трећом.

Узбуђење је достигло врхунац. У стану испод студентове собе појавио се и један стручњак из зоолошког врта. Погледао је корњачу, важ-
но завртео главом и рекао: „Баш чудно?“

Радњица са шећерлемама старе господе почела је да цвета. Сва деца из суседства долазила су да код ње купе слаткише и да се узгред распи-
тају за „корњачино здравље“.

Мој пријатељ је најзад вратио у акваријум „праву“ корњачу а остале је, опет кришом, изнео из куће и

пустио у рибњак у оближњем парку. Кад се те вечери вратио у своју собу, нагнуо се кроз прозор да погледа шта корњачица ради у акваријуму. Али, ње није било. Стара госпа, која је постала малтене национална јунакиња, дала је своју чаробну корњачу зоолошком врту да би „цео свет“ могао да гледа и да јој се диви. А и да је научници проучавају.

КОЛЕКЦИОНАРИ

Швеђанин Лауренс скупља необичне ствари: парчад и етикете од флаша које се разбијају приликом свечаног крштења бродова. Неко би могао да помисли да се у његовој колекцији налазе само стакли-
ћи од флаша шампањца. А није тако. У Турској, на пример, о нови брод пре пори-
нућа разбијају флаше с црним вином, у Јапану — с пиринчаном ракијом. Колек-
ција Лауренса нам прича да у Индији у оваквим приликама разбијају две флаше: једну на палуби с ружином водом и другу о прамац са кокосовим соком. У Данској, о нови брод-хладњачу за превоз воћа и поврћа разбијају — боцу с ананасовим со-
ком. Школоке бродове „крштавају“ безал-
кохолним напиеима или водом из Арктич-
ког мора.

Научну вредност има колекција фото-
графија коју са заносом и не без ризика скупља један француски биолог. Он пра-
ви снимке двобоја животиња! Борбе на живот и смрт питона с младим тигром, борбе гладне хијене и још гладнијег ла-
ва, пролећно рвање двеју беба — носорога. Показало се да се жирафе врло за-
нимљиво боре, а да су морске мачке вели-
ки специјалисти у ударању шамара. Кор-
њаче одилично познају своју сопствену сла-
бост. Оне у борби настоје да једна другу оборе на леђа. Снимајући једном борбу два октопода биолог се нашао у веома непријатној ситуацији. Противни-
ци су се, угледавши га, изненада бацили заједничким снагама на фотографа. А до-
ста је и кад вас један октопод појури. Срећом, досад се увек све добро завр-
шило. Колекционар се и даље бави својим опасним хобијем.

Dan
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

ЏОНИ ХАЗАРД

by FRANK ROSSIN

МУЗИКА

ДУГА 15

малечки

ЕКРАН

КИЛОМЕТАРА

Дечја емисија „Дух у хотелу“ Александра Поповића била је већ увелико најављена у програму Радио Београда, до снимања и емитовања остао је још само један дан, а композитор који је требало да напише музику лежао је тешко болестан. Није имао снаге да се прихвати нотног папира. Једном речју: страшно! Јер, у позоришту, на радију и телевизији постоји закон да се представа мора одржати ма шта се догодило. Није, значи, постојала могућност да се ова емисија повуче с програма и уредник је грозничаво почео да размишља ко би могао да замени оболелог композитора. Сетио се Миодрага Илића — Белог, који се до тада бавио углавном озбиљном музиком, и упитао га да ли би он покушао.

— Нисам никад компоновао за децу, али да пробам, на шта буде — одговорио је „Бели“.

За један дан написао је музику, емисија „Дух у хотелу“ је отпловила у етар и — тих пола часа преокренули су живот, рад и музичке склоности Миодрага Илића. Успешним првим покушајем привукао је пажњу стручњака, стигле су нове понуде и за кратко време постао најпознатији, најбољи и најпопуларнији композитор дечјих песама чије мелодије подједнако воле, памте и певуше и стари и млади.

Хиљаду песама за децу

— Кад бих све своје дечје композиције снимео на једну магнетофонску траку, она би била дуга око 15 километара, отприлике колико има од Београда до Авале — каже у шали Миодраг Илић — Бели. — Разуме се, тачан број својих композиција за најмлађе ни сам не знам, али претпостављам да их има преко хиљаду!

И сва та сила нота и песама, чије се мелодије изванредно лако памте, настала је за само пет година, од 1962. кад се збио описани догађај с емисијом „Дух у хотелу“, до данас.

Разуме се, композиторов дар за дечју музику одмах су уочили телевизијски људи и Миодраг Илић је постао главна музичка личност програма за најмлађе. Прва је била „Градић весела“, затим је уследила незаборавна музика за серију „На слово на слово“, која се сматра досад највишим музичким дометом и самог композитора и ТВ Студија Београд, онда је дошла на ред музика за „Хиљаду зашто“, и друге емисије. У међувремену на та ласима Радио Београда где му је било и остало стално место, мелодије Белог — Илића појављују се готово свакодневно, увек нове, топле, пријатне за ухо.

— Мислим да не постоји појам „музике за децу“ — каже Миодраг Илић — Бели на питање како ствара своје мелодије. — Музика је му-

зика. Само, за најмлађе се мора компоновати тако да не буде оптерећена хармонијским спојевима, већ треба да је лака, прихватљива свакоме и да изражава смисао онога што је писац текста желео да каже. То није лако, али — ту је композиторов таленат који прискаче у помоћ.

Разуме се, кад су стихови мелодични, посао је упола готов. Песму: „Све је пошло наопачке за врапце и мачке кад је јесен окачила своје жуте значке“, коју је за серију „На слово, на слово“ написао Душан Радовић, „Бели“ је компоновао за свега десет минута.

маду „Ђира други“ приказаном у позоришту лутака и за рад на дечјим телевизијским емисијама. Исте године доживео је највеће признање: на фестивалу Југословенске радио-телевизије, одржаном на Бледу, уручена му је једина музичка награда, и то за музику у емисији „На слово, на слово“.

Значи ли то да му је нека од писама писаних за ову емисију изузетно драга, да представља његов уметнички незабораван доживљај.

Зачудо, не! Па ипак, постоји таква, али се зове „Једна звезда, мала“ и компонована је за емисију „Лаку

уредника да му објасним свој положај и да га замолим да, ако је икако могуће, одложи снимање. Одговорио ми је кратко да то не долази у обзир и да се снађем како знам.

Време је протичало, поново сам претражио све и на свој ужас могао сам закључити да први пут у животу нећу моћи да испуним задатак: без речи нема ни музике. Да бих се смирио, налактио сам се на прозор и изгубљена погледа стао да блудим по дворишту. И, гле чуда: на бетону, доле, лежао је авион од хартије који је био направио

А постала је права хиљна деце широм Југославије...

Звезда лети кроз ваздух

Кад код има времена — а има га врло мало — Миодраг Илић — „Бели“ компоњује и такозвану озбиљну музику. Али, то је само узгредно. Дечја музика је остала главни посао Миодрага Илића, који му је донео популарност, опште признање и награде. Године 1965. Илићу је припала награда издавачке куће „Младо поколење“ за музику у ко-

ноћ, децо“, у којој је ту песму певала Милена Дравић.

— Тог дана, пре три године, кад је требало да почне снимање ове емисије, добио сам текст за песму „Једна звезда мала, мала“, сећа се „Бели“. — Било је то у подне, а снимање је заказано за пет часова по подне. Верујући да имам довољно времена, отишао сам кући и папир с речима оставио на клавиру, у намери да се компоновања латим после ручка.

На моје највеће изненађење, кад сам око три часа пришао клавиру — песме нигде није било! Претражио сам кућу, преврнуо цео намештај, али песме као да је нестало без трага. Очајан, позвао сам телефоном

мој синчић. У том комадићу папира препознао сам оно што сам тражио.

Сјурио сам се доле. И, заиста, била је то песма. Погледао сам на часовник: двадесет минута до пет! Као да ме ђаволи гоне сео сам за клавир и за мање од десет минута написао музику о звезди која је „за трептала, радознала и на јастук тихо пала...“

Нико до данас није сазнао да је та звезда летела кроз ваздух и много пре него што је мелодија за њено тихо падање написана!

СЛИКЕ КОЈЕ ТРЧЕ

(Наставак са насловне стране)

звуча било је веома тешко и — неуспело.

И ИСПРЕД И ИЗА КАМЕРЕ ЗАПОСЛЕНО ЈЕ МНОГО ЉУДИ.

Први „играни филм“ пројектован на платно који је посматрало више особа приказан је 28. децембра 1895. у Паризу. Филм су снимала браћа Огист и Луј Лимијер. И апа-

Филмска компанија „Браћа Варнер“ налазила се 1926. године пред финансијским сломом. Да би се извукла, снимала је први филм праћен звучним ефектима. Први прави

падају на мрежњачу (ретину). Оне ту не ишчезавају одмах већ тек после једне шеснаестине секунде. Када у кратким размацима у око доспеју нове слике, оне се надовезују на оне које су већ пале на мрежњачу и ми их видимо повезане, као покрет.

Тако на пример, ако у наше око доспеју појединачне слике узастопних покрета једног тркача, наше око не може да разлучи те појединачне слике. Оно их „комбинује“ у једну слику на којој се тркач континуирано креће. На овој физиолошкој чињеници почива и филм који се у ствари састоји од појединачних снимака.

ФИЛМОВИ СЕ СНИМАЈУ помоћу једне камере или више њих. Филмска трака састоји се од низа појединачних сцена које се снимају брзином од 24 слике у секунду. Истом брзином снимљене слике се и пројектују на платно.

Поступак од замисли неког филма до готове тонске копије је следећи: садржај будућег филма изложи се укратко у облику такозване „идеје“.

СЕРИЈА ПОЈЕДИНАЧНИХ СЛИКА ЗА ЦРТАНИ ФИЛМ.

је на истом принципу на којем око прима слике и види покрете. Кроз сочиво заједно са светлосним зрацима у наше око продиру слике и

не „идеје“. На основу те „идеје“ израђује се сценарио у којем се садржај детаљно разрађује и ликови обликују. Затим се на основу сце-

ДЕЛОВИ ФИЛМСКЕ ТРАКЕ С ТОНСКОМ ТРАКОМ С ДЕСНЕ СТРАНЕ.

нарија пише књига снимања у којој су детаљно описани сви прикази.

Филм се снима у атељенма или у природи. Снимање траје просечно шест месеци, али се не одвија оним редом како то пише у књизи снимања. Сви кадрови чија се радња догађа на истом месту групишу се снимају одједном. Кад је снимање завршено монтажер сече снимке а затим их лепи редом који захтева књига снимања односно како то од њега режисер захтева.

Снимање говора, музике и звучних ефеката врши се на другим тракама које инжењер за тон преноси на једну траку. Најзад се са негативне траке на којој су слике и негативне тонске траке израђује заједничка, позитивна трака на којој су и слика и тон.

РАЗЛИЧИТЕ ФАЗЕ ТРЧАЊА У ПОЈЕДИНАЧНИМ СЛИКАМА.

рат за пројектовање филма њихово је дело. Први филмови били су кратки: од 15 до 20 метара а приказа-

звучни филм „Певач цеза“ приказан је 23. октобра 1927. године.

Колорфилм се развио из руком обојених трака.

Зашто слике „трче“ на платну?

Наше око у принципу функционише као филмска камера или тачније речено филмска камера заснована

ПОЈЕДИНАЧНЕ ФАЗЕ ПОКРЕТА НОГУ ПРИ ТРЧАЊУ.

зивање је трајало само неколико минута.

ЗВУЧНИ И КОЛОР-ФИЛМ: Још је Едисон покушао да створи звучни филм: уз слике је пуштао и плоче. Синхронизовање слика и

ЈОШ ЈЕ РАНО

Ове године завршавам осми разред основне школе. Желела бих да postanем модни креатор, па вас молим да ми одговорите шта је за то потребно. Уједно вас молим да ми одговорите каква је то текстилно-уметничка школа и какви су услови за пријем у ту школу.

Гордана Стојковић
Власотинце

Да бисте постали модни креатор, треба да завршите потпуну средњу школу, а затим да се упишете у Академију

примењених уметности — Одсек за костимографију. Дакле, засад је то рано за вас. Што се тиче другог вашег питања одговарамо вам да постоји Школа за индустријско обликовање — Одсек за текстил, Београд, Крупањска 3, Дедиње. Школовање траје 4 године, а што се тиче пријема најбоље је да се директно обратите школи за услове.

ЛЕКОВИТО БИЉЕ

Пошто сте досад многима помогли надам се да ћете и мени, па вам се зато и обраћам. Интересује ме да ли је издата књига „Лечење лековитим биљем“ од Александра Лангафера, др природних наука.

Чедомир Вукобрат
Шапјане

Интересовали смо се преко издавачке куће „Просвета“ за књигу „Лечење лековитим биљем“. Они имају књигу „Лечење лековитим биљем“ али од Гостушкина и она се може наћи по њиховим продавницама. Цена јој је 130. — нових динара.

ГРАЂАНСКИ РАТ У САД

Молим вас да ми одговорите да ли је у нашој земљи издата књига у којој се налазе све битке, датуми и личности из грађанског рата у САД. Ако постоји, која је то књига (име) и где је издата.

Мишко, Мостар

Морамо вас разочарати и рећи да код нас није преведена таква књига. Обратили смо се и Америчкој читаоници у Београду и они су нас известили да је најбоље да узмете књигу „Civil

war“ (Грађански рат) на енглеском где имате све податке који су вам потребни.

МОДНИ КРЕАТОР

Најлепше вас молим да ми одговорите на ово питање. Како бих могла да postanем модни креатор. Живим на Хвару. Пошто сада завршавам основну школу хтела бих да ми одговорите на ово моје питање. У исто време дознала сам да у Сплиту постоји Средња школа за примењену уметност. Могу ли се уписати у њу?

Новак Ружица
Хвар

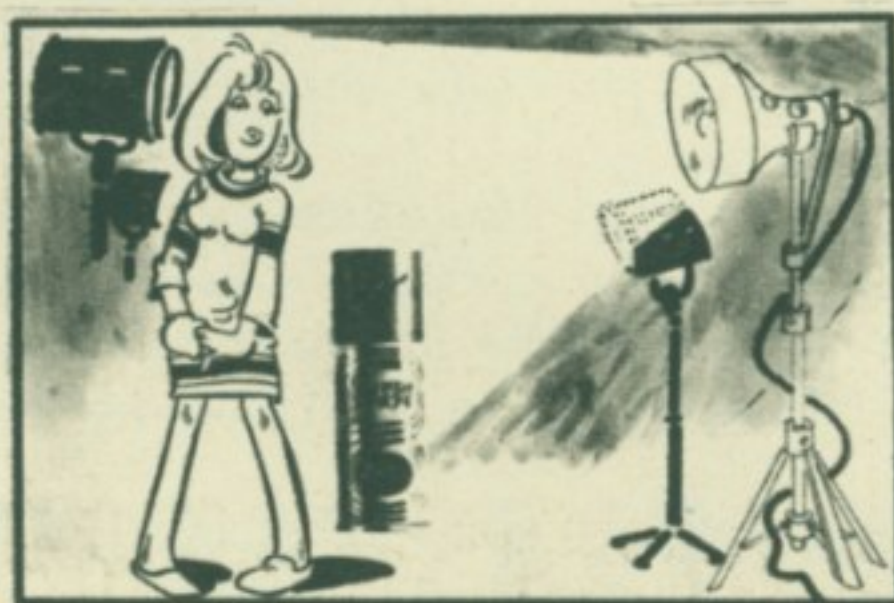
Да бисте постали модни креатор морате похајати Академију за примењену уметност — Одсек за костимографију. Академија има ранг факултета. На академију се уписују кандидати са завршеном средњом школом за примењену уметност или с неком другом средњом школом. Уколико у Сплиту постоји Средња школа за примењену уметност — она би баш била погодна за вас. А после завршене средње школе можете се уписати на Академију.

БУДУЋЕ ГЛУМИЦЕ

Прво да се извинимо што ћемо вам поставити неколико питања. Зашто и деца од 10-15 година не би могла да буду глумци, манекени, клизачи на леду и слично. Ми знамо да се то може постићи само са школом, али зашто не би било овако: ако је неко дете од првог до осмог разреда одлично, требало би да постане шта жели.

Будуће глумице
из Сремске Митровице

Како из свега излази ви бисте изгледале, желеле да postanете глумице, а ми ћемо вам у томе помоћи колико можемо. Верујемо да у вашој школи постоје разне секције: драмска, фолклорна и друге. Зашто се не бисте уписале у једну од њих. Уколико не постоје такве секције могућно их је организовати у договору с вашим наставницима. И као чланови тих секција можете са 10 или 15 година да покажете своје склоности и могућности. Само, немојте да заборавете да свуда треба уложити доста рада и труда па и у глуму.

СТУДИО VI

У броју 849 „Политикиног забавника“ одговорили сте једном младићу да може да пева у „Студио VI“ вам пружа шансу. Ја вас молим одговорите ми како бих могао и ја да певам у тој емисији да ли треба да допунујем из Новог Сада, ког дана и кад је та емисија.

В. П. Нови Сад

Обратили смо се „Студију VI“ и они су нас обавестили да треба писмом да им се јавите, а они ће вас обавестити о дану кад треба да дођете у Београд.

ЗАШТО ТУГУЈЕ ЗВЕЗДА

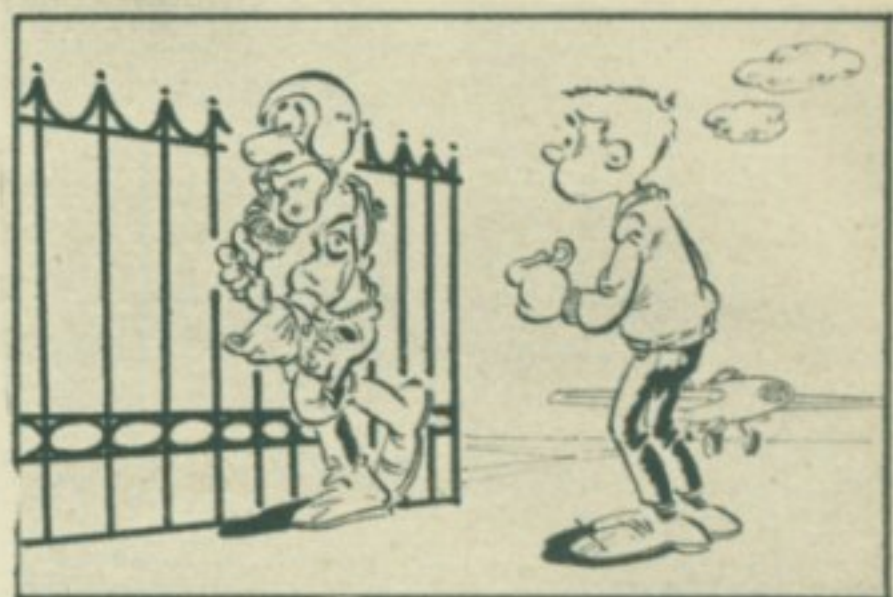
Желим да вам захвалим на топлим и дирљивом тексту поводом смрти Гагарина. За све оне који су га волели и дивили му се било је ту, у том поетском саставу, и туге, наше заједничке, и бодрења (јер тоvariш Гагарин није волео тугу).

Одговорите ми, молим вас, ко је аутор текста „Може ли да тугује звезда“.

Много успеха у даљем раду
Читатељка из Београда

Аутор текста „Може ли да тугује звезда“ је Владимир Булатовић — Виб, књижевник и уредник „Политике“.

Уједно одговарамо и другим нашим читаоцима који су се интересовали за аутора а интересовање није било мало.

ГОСПОДАРИ НЕБА

Желео бих да postanем пилот, па вас молим да ми кажете да ли моја жеља може да постане стварност. Зовем се Небојша и имам 11 година.

Небојша Пантић
Београд

Твоја жеља је остварљива, али засад још не, пошто си исувише млад. Прво мораш да завршиш основну школу, а ако те и после тога буде интересовало пилотирање, можеш да се упишеш у ваздухопловну Гимназију „Маршал Тито“ у Мостару.

ЧЕКАМ, ЧЕКАМ...

Интересује ме да ли у вашој рубрици „Тражимо пријатеља“ штампате адресе које вам се свиђају или постоји неки жреб, пошто сам вам писала већ пет пута.

Биљана

Редакција свакодневно прима многобројна писма за рубрику „Тражимо пријатеља“. Ми штампамо адресе по реду пристизања писама, зато се морате мало стрпети, јер ће свакако и ваша адреса ускоро да изађе.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉА

Волим поезију и радо слушам модерну музику. Нарочито песме Антона и Адамоа. Ученица сам VIII разреда. Славица Јовановић, Бориса Кидрича 40/19, Крагујевац.

Желео бих да се дописујем са вршњацима. Имам 18 година Миљивој Матић, Жилински Ендре 19, Бечеј, Бачка.

Имам 18 година и желела бих да се дописујем с друговима и другарицама из земље и иностранства. Волим бит-музику. Језик дописивања српскохрватски, руски, немачки и мађарски. Јелисавета Берчек, ул. Лоле Рибара 45, Озаци, Војводина.

Желела биш да се дописујем са другарицама и друговима из земље и иностранства. Скупљам салвете. Звездана Добланивић, Похорска 15/15 Нови Београд.

Ученик сам VII разреда и имам 13 година. Желео бих да се дописујем са ученицима из наше земље и Совјетског Савеза. Славољуб Жунин, ул. Ново Насеље бр. 4, Врањска Бања.

Желела бих да се дописујем с ученицама из наше земље које сакупљају салвете и имају 12 година. Десанка Даштенсика VI-а, Куманово Перо Шварц бр. 3.

Идем у VI разред и имам 12 година. Хоби ми је сакупљање салвета. Светлана Петровска, III македонска ударна бригада бр. 35-а, Куманово.

Ученица сам осмог разреда и желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из Југославије, СССР, ВКО. г. Уст-Каменогорек, ул. Красних Орлов д 32 кв. 37, Миромановић Наталија.

Имам 13 година и ученик сам шестог разреда. Желео бих да се дописујем са вршњацима из наше земље и Совјетског Савеза. Љубиша Ставрић, ул. Ружица Милановић бр. 18 Светозарево.

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и СССР. Идем у VI разред. Гордана Матић, ул. Косте Стаменковића бр. 16, Вучје код Лесковца.

Ученик сам V разреда. Навијам за Црвену звезду. Желео бих да се дописујем са децадима из наше земље и СССР. Мој хоби је сакупљање марака. Велибор Баљозовић, ул. Гоце Делчева бр. 1/5, Лесковац.

Ученица сам VI разреда основне школе. Скупљам салвете, разгледнице и марке. Ђурђица Вајираух, О. ш. „Славиша Вајнер-Чича“ Илок.

Волео бих да се дописујем с друговима и другарицама који воле ликовну уметност, математику и навијају за „Црвену звезду“. Мишко Хума, ул. Лењинградска бр. 79, Урошеваци.

Имам 12 година и идем у VI разред. Хоби ми је сакупљање салвета. Маја Базарски, Колодворски пролаз 2/3, Нови Сад.

УКЛЕТА ХОРДА

● на једном градилишту у немачком граду Фелдкирхену радници су при копању наишли на кости и камење оруђе. Према мишљењу струч-

њака института за проучавање историје у Кобленцу пронађени предмети стари су око једанаест хиљада година.

● у многим земљама издају се часописи специјално посвећени соколима и лову с овим птицама. У

Енглеској се, на пример, такав часопис издаје већ две стотине година.

● у Сједињеним Америчким Државама извршен је један необичан попис који није могао бити апсолутно тачан. Јер, пописивани су вра-

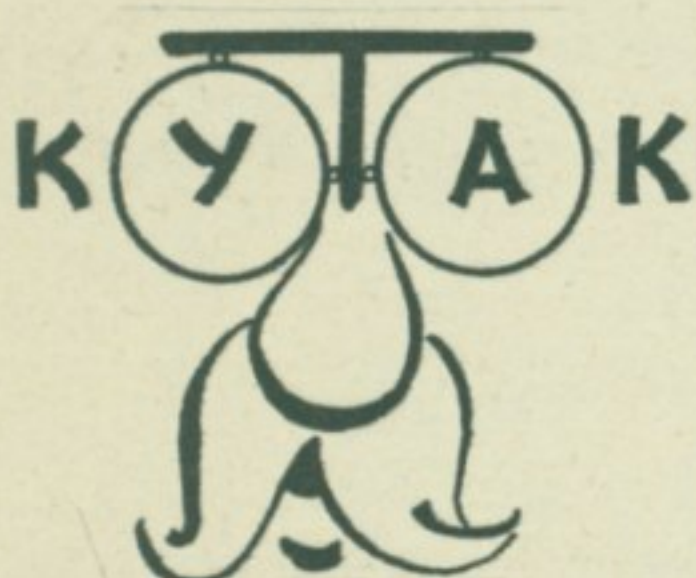
ци. Према њему, на сваког становника ове земље долазе по 1,2 врабаца.

● у Немачкој је недавно конструисан и с успехом испробан први авион цео начињен од синтетичке

материје појачан стакленим влакном.

● за најстарије откривено звоно на свету сматра се оно које су археолози пронашли у палати халдејског владара Немрода. Претпоставља се да је старо око три хиљаде година.

ВЕСЕЛОГ архивара

Богохулна мера

За време другог светског рата, када је у Сједињеним Америчким Државама настала nestaшица бакра, неко је предложио да се за цинковски циклотрон који је био пројектован у оквиру радова за добијање атомске бомбе, искористе државне залихе сребра.

Одмах је један пуковник био упућен да преговара с министарством финансија. Помоћник министра потпуно је схватио потребе војске и сагласио се да изда пола милиона долара у сребру. Али, када је пуковник изговорио „петнаест хиљада тона сребра“, помоћник министра био је шокиран.

— Млади човече — изјавио је свечаним гласом. — Сребро није исто

што и кромпир или угаљ да би се мерило тонама. Кад говорим о сребру ми употребљавамо термин унца.

Унца износи 29,8 грама.

СТРУЧНА ОЦЕНА

Семјуел Морзе је био прилично признат сликар пре него што је пронашао телеграфију. Једном је насликао необичну слику: човек у самртној агонији. Кад је слика била готова, показао ју је једном свом пријатељу лекару јер је желео да чује његово мишљење.

— Па? Како је твоје мишљење? — упитао је Морзе лакара пошто је овај дуго и пажљиво разгледао слику.

— Нема никакве сумње. Маларија! — одговори лекар.

КАД СЕ УМОРИТЕ ОД УЧЕЊА

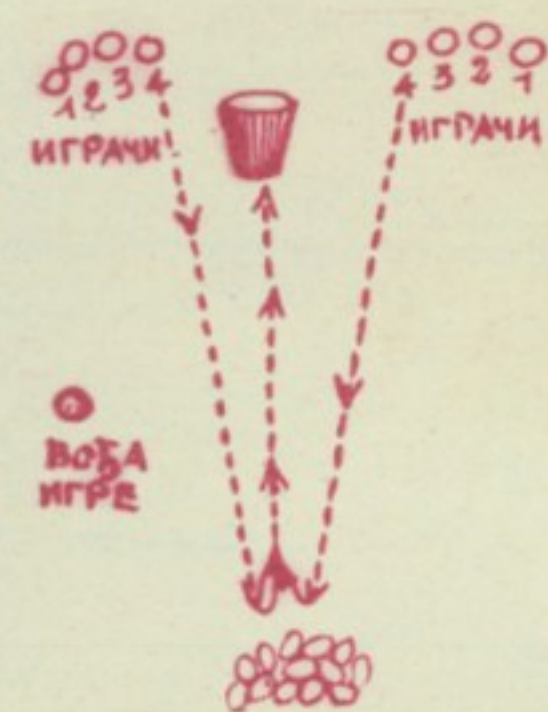
ИГРЕ У ПРИРОДИ

КО ЋЕ ПРЕ? КО ЋЕ ВИШЕ?

За ову игру потребни су вам: једна ведрица и онолико пинг-понг лоптица (у недостатку добро може да послужи и мање камење) колико има играча и исто толико лопатица за песак исте величине.

ПРАВИЛА ИГРЕ:

Играчи најпре међу собом изаберу вођу екипе а затим се поделе у два тима са истим бројем играча. Тимови се построје један према другом а између њих је ведрица. Пинг-понг лоптице треба да се налазе удаљене најмање десет метара од играча оба тима. Играчи имају на рукаву или леђима редни број а у рукама држе лопатицу. На вођин знак по један играч са бројем 1 трчи према пинг-понг лоптицама хвата једну лопатицом.

сagne и да је дигне али опет не сме да се помаже другом руком. Побеђује она екипа чији играчи баце у ведрицу више лоптица за краће време.

Тачно-нетачно

1. Рибари су уловили једну рибу на дубини од 18 километара; 2. Тун плива брзином од 100 километара на час; 3. Рибa звана бапавец прави гнездо на дну мора попут птица; 4. Кит је највећа риба.

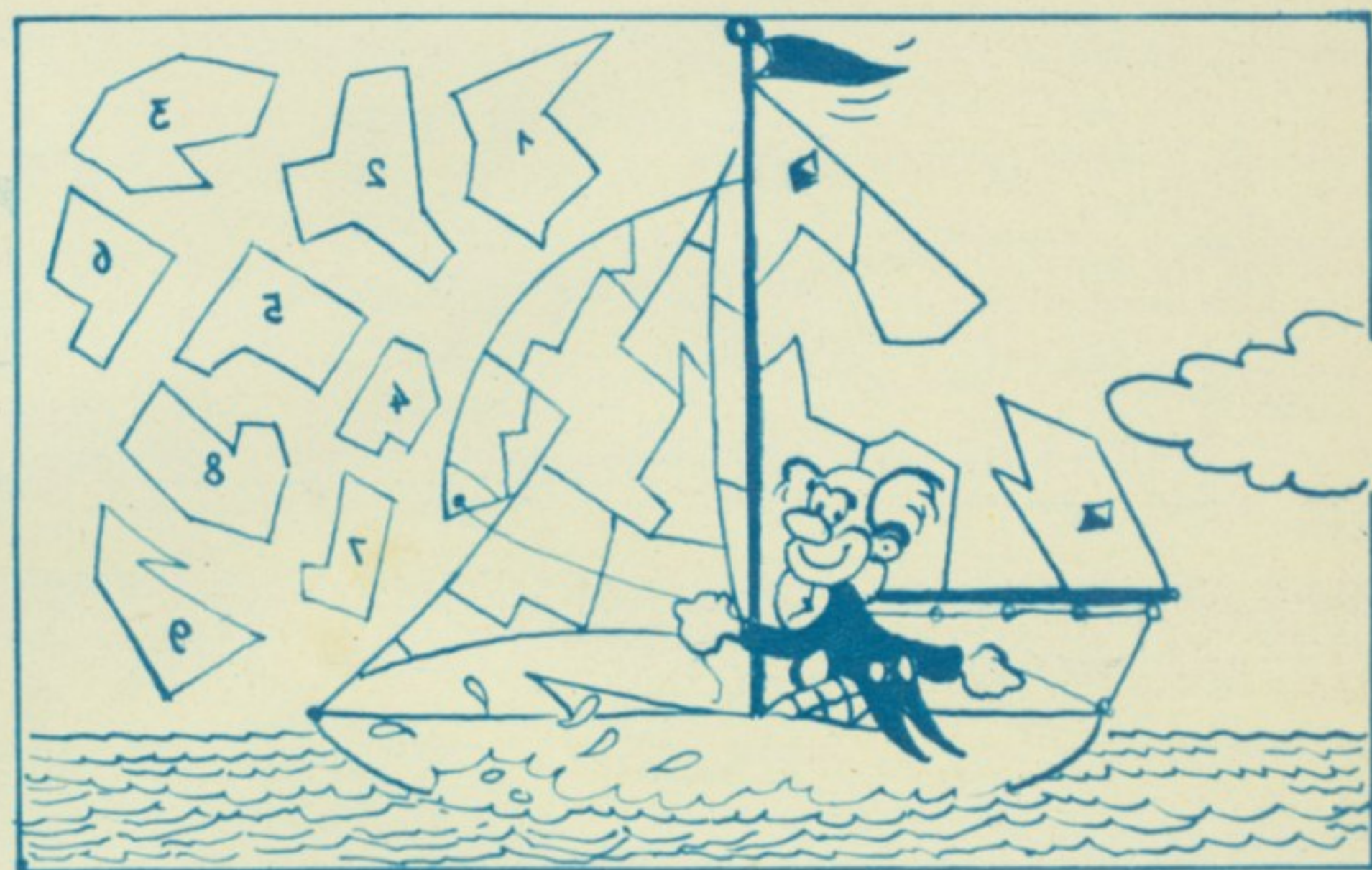
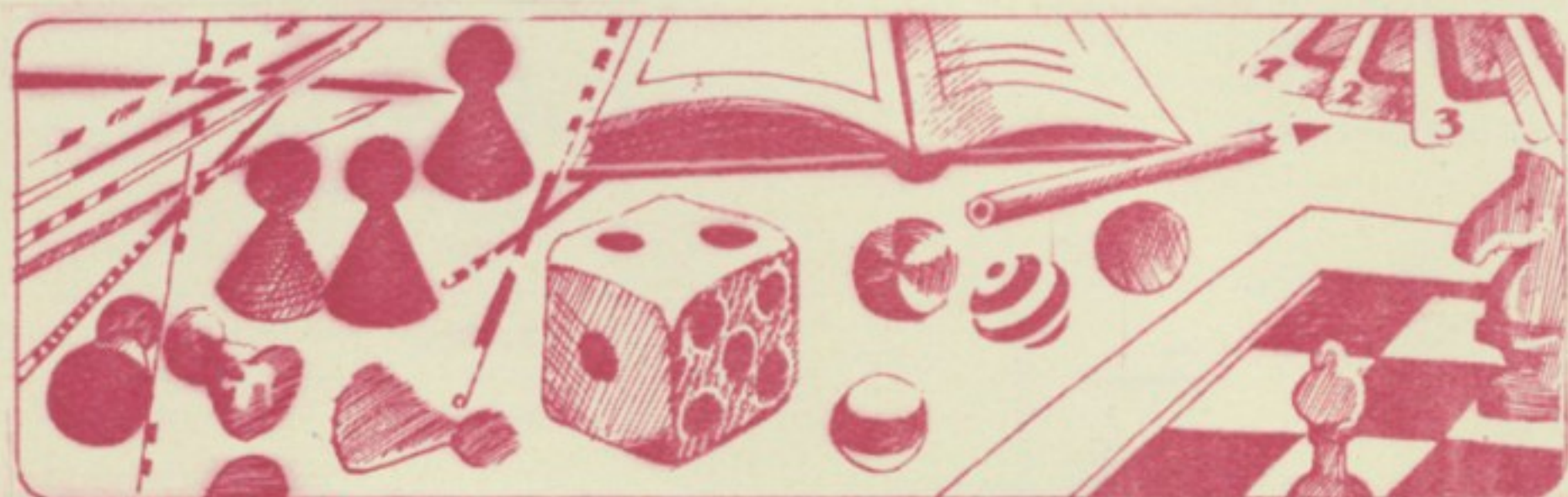
Одговор:

1. Нетачно, највећа позната морска дубина не премази 11 километара; 2. Тачно; 3. Нетачно; бапавец је ситноводна риба; 4. Нетачно; кит није риба већ сис-цац.

ЖУЋИН САН

Шта мислите: о чему слатко сања куцов Жућа? Ако сте радознали, зацрните сва поља обележена тачком и сазнаћете.

У ПОМОЋ БАРБИ

Лепо време измамило је и барба Мату на пучину. На жалост, он је мало расејан па је пре поласка на море заборавио да прегледа једра, која су као што видите исцепана. Помозите му да од парчади обележених бројевима од 1 до 9 састави ако не ново а оно бар цело једро.

ЗАШТО КАЖЕМО:

ФРАК

На једном банкету Француз Фрак Ажен доживео је незгоду: неки неспретни келнер изручио му је на свечани црни жакет шољицу саса. Не размишљајући много месеје Фрак је узео маказе и одсекао запрљане делове жакета тврдећи да су такви жакети с краћим предњим делом и пешевима позади последњи крик париске моде. И, Фрак је био рођен.

☆☆☆

МОНТРЕАЛ

Велики индустријски и трговачки центар Канаде носи име Монреал што значи Краљева планина!

Један од првих истраживача источне обале Северне Америке и реке Св. Лоренца, Француз Жак Картије, био је задивљен лепотом природе тих крајева. Дуж обе обале реке протезале су се густе шуме и плодна поља. Картијеу се нарочито свидело место где се у реку Св. Лоренца уливала река Отава. Ту, у подножју високе планине с благим падинама налазило се индијанско насеље.

Картије и његови сапутници испели су се на планину. „С њеног врха отварао се широк видик — записао је он у свом дневнику. — Ту планину назвали смо Краљевском“.

Тешко би било наћи боље место за подизање насеља које су Французи одлучили да оснују у Новој земљи. С једне стране дубока, пловна река, а с друге падине живописне планине.

Ту је и био основан градић који је по планини добио име Монреал.

КОМАНДОРСКА ОСТРВА

После дуге и заморне пловидбе морем између Алеутских острва и Камчатке, трагајући за митском „Земљом Гами“, Берингов брод „Св. Петар“ био је избачен на обалу пустиг острва.

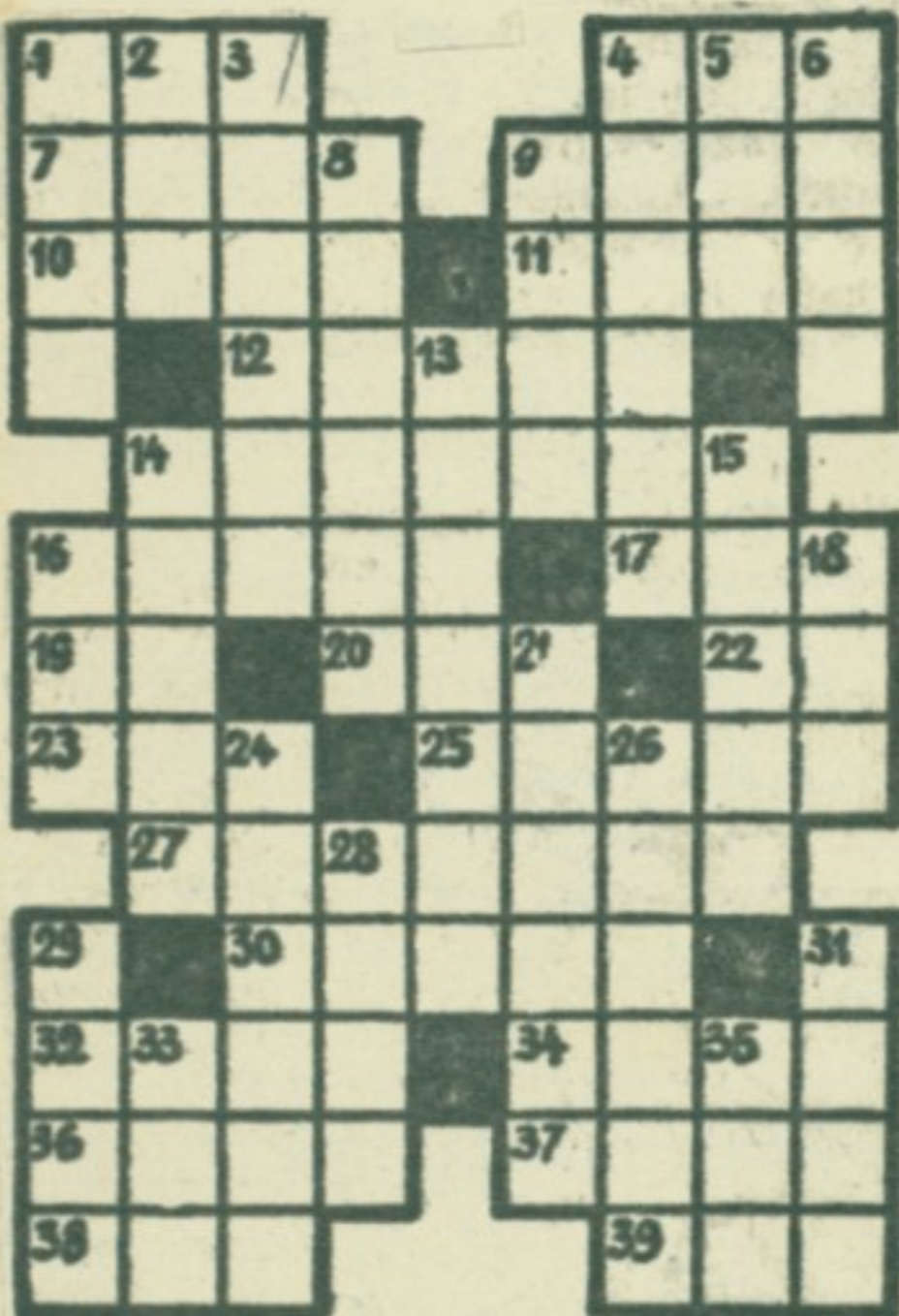
Ту је Беринг умро а његови морнари склепали су од остатака разбијеног брода други, много мањи, и њиме једва стигли до обала Камчатке.

Острво на којем је умро капетан-командор Беринг назван је његовим именом, а читав архипелаг који се састоји од два велика, два мала и много хридина добио је име: Командорска острва.

* укрштене речи *

ВОДОРАВНО: 1) пољопривредна алатка, 4) раније, 7) наша река и планина, 9) име глумца Флина, 10) веран, 11) начин одевања, 12) река

у Банату, 14) град у Индији, 16) име совјетског књижевника Шевченка, 17) попут, 19) два суседна слова, 20) зимски спорт, 22) два слова, 23) летовалиште у близини Опатије, 25) старо номадско племе, 27) град у Србији, 30) мелодије, 32) улога, 34) корално острво, 36) врста зачина, 37) посуда за кафу, 38) конач, 39) део лица.

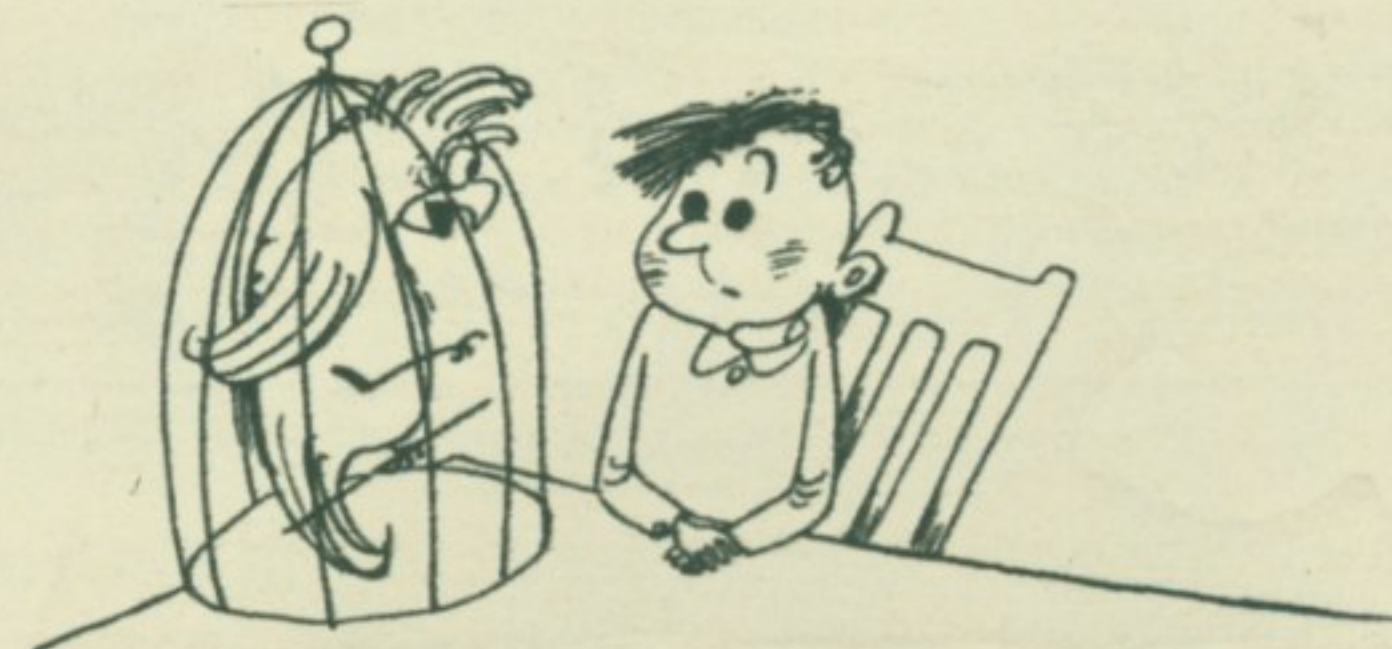
УСПРАВНО: 1) место на Пељешцу, 2) посао, 3) парк у Бечу, 4) врста вина, 5) сродство, 6) полет, 8) тропско воће, 9) арабљански поглавица, 13) италијански композитор („Кавалерија рустикана“), 14) старо-седеоци Шпаније, 15) финско парно купатило, 16) једноцифрен број, 18) показна заменица, 21) место у близини Сарајева, 24) врста минерала, 26) лако запаљива течност, 28) град у Француској, 29) дизајнер, 31) рибар, 33) лична заменица, 35) река у Италији, притока Поа.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) масив, 6) пингвин, 8) река, 9) Алеп, 11) Атила, 13) Аса, 14) са, 15) Инд, 17) пр, 18) рт, 20) Арно, 22) Лим, 24) век, у, 25) иза, о, 26) бор, 28) рој, 30) Ман, а, 32) оса, 34) ир, 35) брз, 37) ТВ, 38) Одра, 40) лава, 42) Аил, 43) око,

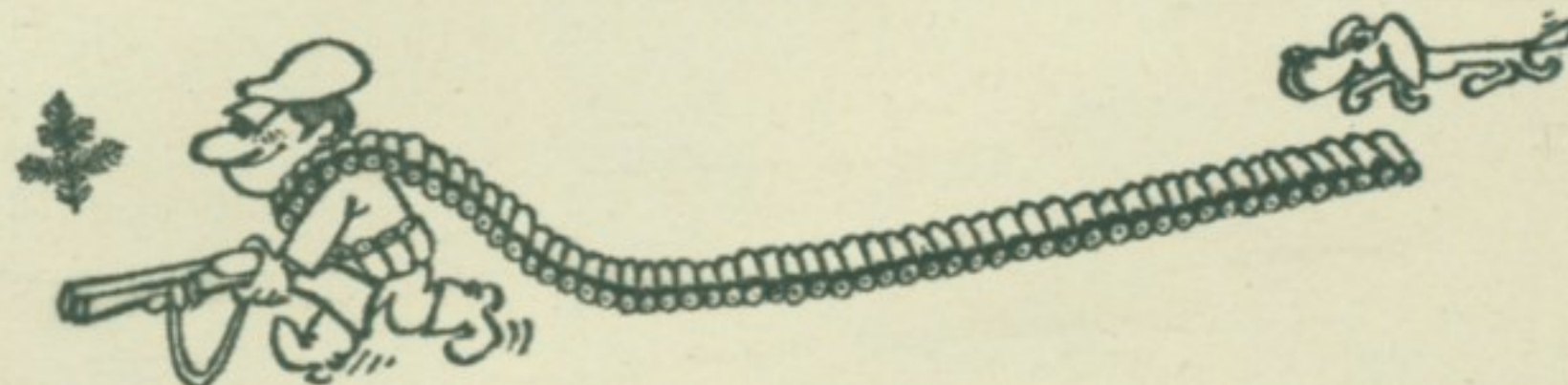
— Дајем ти реч да нисам знао да уме да говори.

— Зар сем речи „глупак“ ништа друго не знаш?

— Шта је с тобом?
— Опет сам загризао у синтетичку кост.

ОПТИМИСТА

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 29 ● Издаје и штампа „ПОЛИТИКА“ Новинско издавачко предузеће Београд, Македонска 29 ● Текући рачун број 608—1—82—1 ● Поштански фах 124 ● Преплата за нашу земљу: годишња 44 динара, полу-годишња 22 динара; за иностранство: годишња 88 динара, полугодишња 44 динара ● Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

WALT
DISNEY

МИКИ

БИБЛИОТЕКА

УЗ'О
САМ
НОВУ
КЊИГУ!

МОЖЕШ НА ЊОЈ ДА
СТОЈИШ, ДА СЕДИШ,
ДА ЈЕ УПОТРЕБИШ
КАО ПРИТИСКИВАЧ
ЗА ХАРТИЈУ...

... ПА ЧАК
И ДА ЈЕ
ЧИТАШ!

ВЕОМА
ЗАНИМАЈУЋЕ!

МУЗИКУ МОЖЕШ
ДА ИЗВУЧЕШ
ИЗ СВЕГА!

ЧАШЕ!

ЧАЈНИКА!

ХОКЛИЦЕ!

ЧЕШЉА!

СЕМ ИЗ
ОВОГА!

ПОКВАРЕН
ЈЕ!